

Onderzoeksrapport

*'Verzoek tot vervangende toestemming bij
verhuizing'*

**Toetsing van:
Afstudeeropdracht**

SVA: HBR-AS17-AS

Hogeschool Leiden

Daniek Lievaart - s1100345

Klas 4B

Opleiding HBO-Rechten/SJD

Opdrachtgever: EBH Legal

Praktijkbegeleider: mr. mw. P. Vellekoop

Onderzoeksdocent: mw. V. Nieuwenhuizen

Afstudeerbegeleider: mw. D. Westerveld

Inleverdatum: 16 juni 2020

Reguliere kans

Collegejaar 2019/2020

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport aangaande het onderzoek naar een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing ex art. 1:253a BW. Het onderzoek is uitgevoerd bij advocatenkantoor EBH Legal.

Dit onderzoeksrapport is geschreven in het kader van mijn afstudeeropdracht ten behoeve van mijn studie hbo-rechten en in opdracht van EBH Legal.

Vanaf februari 2020 tot en met mei 2020 heb ik gewerkt aan het onderzoek en het schrijven van het rapport.

Samen met Myrna van Wijk en Paulette Vellekoop, heb ik de onderzoeksvraag voor deze opdracht bedacht. Het onderzoek heeft mij veel nieuwe inzichten gegeven en ik heb veel kennis opgedaan. Na uitvoerig onderzoek, heb ik mijn onderzoeksvraag kunnen beantwoorden.

Bij deze wil ik graag Paulette Vellekoop en Myrna van Wijk bedanken voor hun goede begeleiding en ondersteuning in deze onwerkelijke tijd tijdens de coronacrisis. Dankzij jullie heb ik in de eerste maanden mijn slag kunnen slaan, waardoor ik weinig last heb ervaren van de coronacrisis tijdens het doen van mijn onderzoek en het schrijven van mijn onderzoeksrapport.

Daarnaast ben ik dankbaar voor het advies en de feedback van mijn onderzoekdocent.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Daniek Lievaart

Maassluis, 13 juni 2020

Samenvatting

Een echtscheiding waarbij minderjarigen betrokken zijn, leidt in veel gevallen tussen onenigheden tussen de ouders. Er ontstaan geschillen over beslissingen die genomen moeten worden omtrent de minderjarigen. In de praktijk blijkt dat er vaak geschillen ontstaan doordat de ene ouder de wens heeft om met de minderjarige(n) te verhuizen, maar dat de andere ouder weigert hier toestemming voor te geven.

Wanneer het huwelijk wordt ontbonden door een echtscheiding, blijven de ouders in beginsel na de echtscheiding gezamenlijk gezag uitoefenen. Dit brengt met zich mee dat zij gezamenlijk beslissingen over of voor hun kinderen moeten nemen. Indien zij het samen niet eens kunnen worden over een beslissing die genomen moet worden, kan een ouder op grond van art. 1:253a BW bij de rechter om vervangende toestemming vragen. Wanneer de rechter deze vervangende toestemming geeft, is de toestemming van de andere ouder niet langer nodig.

Het doel van dit onderzoeksrapport is om door middel van het bestuderen van de relevante wet- en regelgeving en literatuur en het analyseren van de relevante jurisprudentie, te onderzoeken welke feiten en omstandigheden een rol spelen bij het toe- of afwijzen van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing ex art. 1:253a BW. Op basis hiervan kan er een advies opgesteld worden voor de advocaten van EBH Legal zodat zij hun cliënten gerichter bij kunnen staan in een gerechtelijke procedure aangaande een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing.

De centrale vraag hierbij luidt: ‘Welk advies kan de medewerkers van EBH Legal gegeven worden met betrekking tot de relevante feiten en omstandigheden bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing op grond van art. 1:253a BW blijkens wet- en regelgeving, literatuur en jurisprudentieonderzoek?’

Uit het onderzoek blijkt dat de uitspraak van de Hoge Raad van 25 april 2008 leidend is geweest voor de manier waarop verzoeken tot vervangende toestemming bij verhuizing worden beoordeeld. De verzoeken dienen te worden beoordeeld naar alle omstandigheden van het geval: alle belangen dienen tegen elkaar te worden afgewogen. Hieruit zijn negen criteria

voortgevloeid waaraan een dergelijk verzoek getoetst dient te worden. Deze criteria zijn opgenomen in bijlage I en II van dit onderzoeksrapport.

Het is niet mogelijk gebleken om een specifieke lijst op te stellen van feiten en omstandigheden die ertoe leiden dat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt toe- of afgewezen. Uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken dat één enkel criterium op zich geen doorslag kan geven bij de beoordeling van het verzoek. De criteria worden in samenhang beoordeeld.

Een aanbeveling die op basis van dit onderzoeksrapport kan worden gedaan aan EBH Legal in een procedure bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing is om alle feiten en omstandigheden van zo concreet mogelijk in beeld te krijgen die mogelijk toe een toewijzing van het verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing zouden kunnen leiden. Daarbij is het belangrijk om na te gaan of er voldoende informatie is om de negen criteria (zie bijlage I en II) zorgvuldig te kunnen onderbouwen. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat de feiten en omstandigheden in onderling verband beoordeeld worden: des te uitgebreider en zorgvuldiger de feiten en omstandigheden aangevoerd worden, des te groter de kans dat het verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt toegewezen.

Daarnaast kunnen de tabellen in bijlage I gebruikt worden om inzicht te krijgen in de feiten en omstandigheden die er in samenhang toe kunnen leiden dat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing toegewezen wordt. Ook kan er gebruik worden gemaakt van de tabellen in bijlage II hierin komen de samenhangende feiten en omstandigheden naar voren die leiden tot afwijzing van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. Op deze wijze kan een cliënt passend advies gegeven worden een voorgenomen verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
1.1 Probleemanalyse	6
1.2 Doelstelling	8
1.3 Centrale vraag	9
1.4 Deelvragen	9
1.5 Onderzoeksmethoden	9
2. Het gezag	14
2.1 Het gezag	14
2.2 Totstandkoming gezag	14
2.3 Inhoud gezag	17
2.4 Gezag na echtscheiding	18
2.5 Gelijkwaardig ouderschap	19
3. Vervangende toestemming ex art. 1:253a BW	20
3.1 Vervangende toestemming	20
3.2 Ontstaan en inhoud geschillenregeling	21
3.3 Criteria Hoge Raad	22
3.4 Criteria verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing	23
3.5 Conclusie	27
4. Resultaten: toewijzingen verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing	29
4.1 Inleiding	29
4.2 Resultaten	30
4.3 Samenhang criteria	34
4.4 Conclusie	35
5. Resultaten: afwijzingen verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing	37
5.1 Inleiding	37
5.2 Resultaten	38
5.3 Samenhang criteria	43
5.4 Conclusie	43
6. Conclusie en aanbevelingen	45
6.1 Conclusie	45
6.2 Aanbevelingen	46
7. Literatuurlijst	50

1. Inleiding

1.1 Probleemanalyse

1.1.1 Aanleiding

In 1971 werd de echtscheiding een maatschappelijke discussie tot die tijd was het slechts mogelijk te scheiden als er sprake was van een gevangenisstraf van de partner, mishandeling, overspel of verkwisting. Toenmalig minister van justitie Carel Polak heeft hier verandering in gebracht. Hij wist een belangrijke wetswijziging te bewerkstelligen: scheiden was nu ook mogelijk op grond van ‘duurzame ontwrichting’. Wanneer beide partners het eens zijn over de scheiding, kan het huwelijk worden ontbonden. Deze wetswijziging bleek erg gewild: in tien jaar tijd verdubbelde het aantal scheidingen.¹ De echtscheiding is bijna niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Maar liefst één derde van de huwelijken houdt geen stand.²

Ondanks het feit dat een echtscheiding zo ‘normaal’ is geworden, neemt dit niet weg dat het vaak een lang en emotioneel proces is. Het wordt allemaal nog ingewikkelder wanneer er minderjarige kinderen bij betrokken zijn en dat is in veel gevallen de situatie. In 2018 waren bij 16.748 van de 30.729 echtscheidingen minderjarige kinderen betrokken.³

Nu blijkt er steeds meer sprake te zijn van situaties waarin één van de ouders voornemens is met het kind/de kinderen te verhuizen na de scheiding.⁴ Dit zorgt in de praktijk steeds vaker voor problemen doordat er steeds meer ouders zijn die afspraken omtrent de kinderen hebben gemaakt op basis van co-ouderschap: de zorg- en opvoedtaken worden gelijk verdeeld. De weekendregeling is inmiddels achterhaald.⁵ In situaties waarin een ouder besluit te verhuizen, levert dit vaak moeilijkheden op voor het co-ouderschap. Wanneer de andere ouder met de verhuizing instemt, is er verder niemand die zich in dit besluit hoeft te mengen. Echter, wanneer de andere ouder geen toestemming geeft voor de verhuizing, kan de ouder die wil

¹ M. de Roode, ‘Geschiedenis van scheiden: toen het nog lijden was’, 9 maart 2014

² Centraal Bureau voor de Statistiek (2019), Huwelijksontbindingen door echtscheidingen en overlijden

³ Centraal Bureau voor de Statistiek (2019), Echtscheidingen: leeftijdsverschil, kinderen, geboorteland en huwelijksduur

⁴ Artikelsgewijs commentaar Punselie, in: GS Personen- en familierecht, art. 1:253a BW aant. 10

⁵ ‘Co-ouderschap en gelijkwaardig ouderschap: geen synoniemen’, www.veldlaw.nl

verhuizen de rechter vragen de toestemming van die andere ouder te vervangen.⁶ De rechter zal zijn beslissing nemen in het belang van de kinderen.

Dat de feiten en omstandigheden die de doorslag geven op de beslissing van de rechter slechts gering van elkaar af hoeven te wijken, blijkt uit de jurisprudentie. Hierdoor blijft het lastig voor EBH Legal om haar cliënten optimaal bij te kunnen staan in een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing.

1.1.2 Juridische achtergrond

Op basis van art. 1:252 lid 1 BW oefenen ouders gedurende hun huwelijk gezamenlijk gezag uit over hun minderjarige kinderen. Het ouderlijk gezag omvat de plicht en het recht van een ouder om zijn of haar minderjarige kind te verzorgen en op te voeden.⁷

Indien het huwelijk wordt ontbonden - anders dan door dood of scheiding van tafel en bed - blijven de ouders na de scheiding ingevolge art. 1:251 lid 2 BW gezamenlijk gezag uitoefenen.

Het gezamenlijk gezag van gescheiden ouders kan voor onenigheden zorgen. Hiertoe is op 1 januari 1985 de geschillenregeling ingevoerd zoals deze nu is neergelegd in art. 1:253a BW. Tot die tijd was de wil van de vader bepalend.

Wanneer er een geschil ontstaat met betrekking tot bijvoorbeeld gezag, verdeling van zorg, de hoofdverblijfplaats of de wijze waarop ouders met elkaar communiceren en zij komen hier onderling niet uit, hebben zij de mogelijkheid uit hoofde van art. 1:253a dit geschil voor te leggen aan de rechter.⁸ De rechter zal in beginsel proberen een vergelijk tussen de ouders tot stand te brengen of hen voorleggen vrijwillig deel te nemen aan andere vormen van conflictoplossing, zoals mediation of een ouderschapstraject. Wanneer dit niet lukt, zal de rechter schriftelijk uitspraak doen aan de hand van de door de Hoge Raad vastgestelde criteria.⁹

Wanneer de rechter de verblijfplaats van het kind vaststelt, betekent dit niet per definitie dat beëindiging van het gezamenlijk gezag noodzakelijk is.¹⁰ Conform vaste jurisprudentie dient de rechter alle omstandigheden in acht te nemen en alle belangen tegen elkaar af te wegen. De

⁶ art. 1:253 BW

⁷ art. 1:247 lid 1 BW

⁸ Artikelsgewijs commentaar Koens, in: GS Personen- en familierecht, art. 1:253a BW

⁹ L.J.W. Govers, 'de 1:253a-procedure'

¹⁰ Hoge Raad 30 maart 2018, ECLI:NL:HR:2018:463

Hoge Raad oordeelde dat vooropgesteld dient te worden, dat uit de omstandigheid dat in art. 1:253a is bepaald dat de rechtbank een zodanig besluit neemt als haar het in het belang van het kind wenselijk voorkomt, niet mag worden afgeleid, dat het belang van het kind bij geschillen over gezamenlijk gezag altijd zwaarder weegt dan andere belangen. Alle omstandigheden van het geval dienen meegewogen te worden, wat als gevolg kan hebben dat andere belangen zwaarder wegen dan het belang van het kind.

De criteria die door de Hoge Raad zijn gesteld voor beoordeling van het verzoek tot vervangende toestemming voor verhuizing door de rechter luiden als volgt:

1. De noodzaak om te verhuizen;
2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of compenseren;
4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie in overleg;
5. De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
7. De frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
8. De leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige is geworteld in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen;
9. De (extra) kosten van de omgang na de verhuizing.

Deze criteria zijn enigszins abstract: welke feiten en omstandigheden leiden er nu precies toe dat een verzoek tot vervangende toestemming wordt toe- of afgewezen? In dit onderzoek zullen bovenstaande criteria geconcretiseerd worden en zullen de relevante feiten en omstandigheden in beeld worden gebracht die ertoe leiden dat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt toe- of afgewezen.

1.2 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om EBH Legal te adviseren – middels een tabel - welke feiten en omstandigheden een doorslaggevende rol spelen met betrekking tot de overwegingen van

de rechter bij een verzoek tot verhuizing van een van de ouders op grond van art. 1:253a BW door de wetgeving en literatuur te bestuderen en jurisprudentieonderzoek te doen.

Dit onderzoek zal de advocaten van EBH Legal informatie bieden waarmee zij hun cliënten gerichter kunnen bijstaan bij een gerechtelijke procedure aangaande een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing.

1.3 Centrale vraag

De centrale vraag in dit onderzoek luidt:

‘Welk advies kan de medewerkers van EBH Legal gegeven worden met betrekking tot de relevante feiten en omstandigheden bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing op grond van art. 1:253a BW blijkens wet- en regelgeving, literatuur en jurisprudentieonderzoek?’

1.4 Deelvragen

De deelvragen die leiden tot beantwoording van de centrale vraag luiden als volgt:

1. Op welke manier wordt er vormgegeven aan gezamenlijk gezag volgens wet- en regelgeving en literatuur?
2. Wat houdt vervangende toestemming ex art. 1:253a op basis van de wet- en regelgeving, literatuur en vaste jurisprudentie?
3. Welke feiten en omstandigheden zien erop toe dat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt toegewezen blijkens jurisprudentieonderzoek?
4. Welke feiten en omstandigheden zien erop toe dat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt afgewezen blijkens jurisprudentieonderzoek?

1.5 Onderzoeksmethoden

Voor de beantwoording van mijn deelvragen gebruik ik verschillende onderzoeksmethoden.

Ik zal hieronder de methoden per deelvraag toelichten.

1.5.1 Onderzoeksmethode deelvraag 1: Op welke manier wordt er vormgegeven aan gezamenlijk gezag volgens wet- en regelgeving en literatuur?

De eerste deelvraag betreft een theoretische deelvraag en zal in het onderzoeksrapport uitgewerkt worden in het juridisch kader. Deze vraag zal aan de hand van de wet- en regelgeving en literatuur beantwoord worden.

Bij beantwoording van deze deelvraag zal er allereerst gebruik gemaakt worden van Boek 1, Titel 14 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW). Deze titel beslaat het gezag over minderjarige kinderen. Paragraaf 1 van deze titel geeft invulling aan het gezag binnen en buiten het huwelijk. Het gezag zal in het kader van dit onderzoek behandeld worden bij beantwoording van de eerste deelvraag om een duidelijke context te geven aan het verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. Hierin speelt gezag een belangrijke rol: een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing kan alleen gedaan worden als er sprake is van gezamenlijk gezag. Hierbij zal er – naast het Burgerlijk Wetboek – gebruik gemaakt worden van parlementaire stukken om de geschiedenis van het gezag in kaart te brengen. Daarnaast zullen er literaire bronnen geraadpleegd worden waarin het gezag centraal staat. De literaire bronnen die geraadpleegd zullen worden zijn:

- ‘Tekst & Commentaar Burgerlijk Wetboek’ geschreven door onder andere M.J.C. Koens;
- ‘Gezag over minderjarigen’ geschreven door E.C.C. Punselie;
- ‘Het ouderlijk gezag ontwikkeld’ geschreven door R. Odink;

1.5.2 Onderzoeksmethode deelvraag 2: Wat houdt vervangende toestemming ex art. 1:253a op basis van de wet- en regelgeving, literatuur en vaste jurisprudentie?

Dit betreft ook een theoretische deelvraag. Voor beantwoording van deze vraag zal allereerst gekeken worden naar het Burgerlijk Wetboek, in het bijzonder art. 1:253a BW. Dit artikel zal verder uitgewerkt worden aan de hand van het boek ‘Tekst & Commentaar’. Vervolgens zullen er literaire bronnen geraadpleegd worden om de gerechtelijke procedure die volgt uit een verzoek ex 1:253a toegelicht worden. Tot slot zal de vaste jurisprudentie met betrekking tot een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing besproken worden. Dit betreft een uitspraak van de Hoge Raad in 2008¹¹ waarin de criteria zijn vastgesteld op grond waarvan een verzoek tot vervangende toestemming tot verhuizing beoordeeld dient te worden.

¹¹ Hoge Raad 25 april 2008, ECLI:NL:HR:BC5901

Daarnaast zullen er een aantal arresten van gerechtshoven en de Hoge Raad worden bestudeerd om verdere uitleg te kunnen geven over de door de Hoge Raad vastgestelde criteria. Dit betreffen de volgende arresten:

- ECLI:NL:GHSHE:2014:3811
- ECLI:NL:GHARL:2013:9777
- ECLI:NL:GHSHE:2013:6104
- ECLI:NL:GHAMS:2014:3148
- ECLI:NL:GHAMS:2014:1996
- ECLI:NL:RBDHA:2014:984
- ECLI:NL:GHARL:2014:2219
- ECLI:NL:RBLIM:2014:4046
- ECLI:NL:GHARL:2014:2917
- ECLI:NL:RBNNE:2013:3470
- ECLI:NL:GHAMS:2013:2542
- ECLI:NL:GHARL:2014:5452
- ECLI:NL:GHARL:2013:9124

Deze arresten worden alleen ter ondersteuning gebruikt.

De literaire bronnen die geraadpleegd zullen worden zijn onder andere:

- ‘Geschillen over de uitoefening van het gezamenlijk gezag’ geschreven door P. Vellekoop
- ‘Verhuizen met kinderen na scheiding’ geschreven door M.J. Vonk;
- ‘Vervangende toestemming voor verhuizing?’, C.T.P. Christoph

1.5.3 Onderzoeksmethode deelvraag 3 en 4: Welke feiten en omstandigheden spelen een rol bij het toewijzen/afwijzen van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing?

De derde en vierde deelvraag zijn de praktijkonderzoeksvragen. Deze deelvragen zullen in het hoofdstuk ‘resultaten’ uitgewerkt worden aan de hand van een uitgebreide jurisprudentieanalyse. De focus zal hierbij liggen op de feiten en omstandigheden waar de lagere rechters aan toetsen bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing.

De jurisprudentieanalyse zal beperkt worden tot uitspraken die zijn gedaan door de gerechtshoven en rechtbanken in 2018 en 2019. Hier is voor gekozen omdat dit het meest

actuele beeld op met betrekking tot de beoordeling van dergelijke verzoeken, deze beslissing is genomen in overleg met de opdrachtgever van dit vraagstuk. De zoekterm ‘verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing’ levert ruim 200 uitspraken van de gerechtshoven en de rechtbanken op. Er zullen dertig uitspraken gebruikt worden om de jurisprudentieanalyse uit te voeren. Bij het selecteren van deze uitspraken is er gelet op de volgende punten:

- Het betreft een binnenlandse verhuizing;
- De criteria van de Hoge Raad komen aan bod in de overwegingen van de rechter;
- De andere ouder voert gemotiveerd verweer.

Voor het analyseren van de uitspraken zullen er een aantal topics gebruiken die de feiten en omstandigheden in kaart brengen die de verschillende rechters meenemen in hun beslissing bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. De volgende topics zijn gekozen:

- De noodzaak om te verhuizen;
- De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
- De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of compenseren;
- De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie in overleg;
- De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
- De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
- De frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
- De leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige is geworteld in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen;
- De (extra) kosten van de omgang na de verhuizing.

Er is specifiek voor bovengenoemde topics gekozen, omdat dit de criteria betreffen die door de Hoge Raad vastgesteld zijn. Dit zijn de onderwerpen die de rechter bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing mee zou moeten nemen in zijn overweging. Door de uitspraken te analyseren aan de aan van deze topics, kan er in beeld gebracht worden welke feiten en omstandigheden maken dat een verzoek wel of niet aan de criteria vastgesteld door de Hoge Raad voldoet.

De jurisprudentie is verder geselecteerd op een gelijk aantal van toe- en afgewezen verzoeken. In totaal zijn er 30 uitspraken geanalyseerd. De uitspraken zijn hieronder op een rij gezet.

Afgewezen	Toegewezen
ECLI:NL:GHARL:2018:5027	ECLI:NL:GHARL:2019:6702
ECLI:NL:RBDHA:2019:8027	ECLI:NL:RBDHA:2019:8584
ECLI:NL:RBGEL:2019:5046	ECLI:NL:RBMNE:2019:3519
ECLI:NL:RBDHA:2018:16307	ECLI:NL:GHSHE:2019:1654
ECLI:NL:RBDHA:2018:7707	ECLI:NL:GHSHE:2019:4361
ECLI:NL:RBROT:2018:9423	ECLI:NL:GHSHE:2019:2419
ECLI:NL:GHSHE:2018:3657	ECLI:NL:RBAMS:2019:5121
ECLI:NL:GHAMS:2019:2624	ECLI:NL:GHAMS:2019:177
ECLI:NL:GHARL:2019:10282	ECLI:NL:GHSHE:2019:2821
ECLI:NL:RBZWB:2019:5973	ECLI:NL:GHSHE:2018:5462
ECLI:NL:GHAMS:2018:2882	ECLI:NL:GHDHA:2018:1158
ECLI:NL:GHARL:2018:7651	ECLI:NL:RBROT:2018:11097
ECLI:NL:RBROT:2018:9422	ECLI:NL:GHDHA:2018:1912
ECLI:NL:RBDHA:2018:2651	ECLI:NL:RBDHA:2018:2439
ECLI:NL:RBDHA:2018:8292	ECLI:NL:GHARL:2018:3470

De jurisprudentieanalyse zal verwerkt worden in een schema. De beantwoording van deze deelvragen zal leiden tot een vergelijkend onderzoek waarin alle belangrijke factoren in kaart worden gebracht die een rol spelen bij een dergelijk verzoek.

2. Het gezag

Een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing is slechts noodzakelijk wanneer beide ouders na hun echtscheiding gezag blijven uitoefenen over hun kind(eren) en de niet-verhuizende ouder geen toestemming geeft voor de voorgenomen verhuizing. In beginsel blijven de ouders na de echtscheiding gezamenlijk gezag over hun kind(eren) uitoefenen, slechts in uitzonderlijke omstandigheden wordt het gezamenlijk gezag door de rechter beëindigd. Wanneer de ouders gezamenlijk het gezag blijven uitoefenen na de echtscheiding en er een geschil ontstaat omtrent dat gezag, hebben zij de mogelijkheid dit geschil voor te leggen aan de rechter uit hoofde van de geschillenregeling ex art. 1:253a BW. In dit hoofdstuk zal ingegaan worden op gezamenlijk ouderlijk gezag. Voogdij en eenhoofdig ouderlijk gezag zullen niet besproken worden.

2.1 Het gezag

Elke minderjarige in Nederland staat onder gezag volgend uit art. 1:245 BW. Een minderjarige is een persoon die de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt en niet meerderjarig is verklaard door de kinderrechter.¹² Het gezag kan worden uitgeoefend door een daartoe bevoegd meerderjarig persoon.

Er bestaan uit hoofde van artikel 1:245 lid 2 BW twee soorten gezag: het ouderlijk gezag en de voogdij. Uit art. 1:245 lid 3 BW volgt dat ouderlijk gezag wordt uitgeoefend door één of twee juridische ouders of door een juridische ouder samen met een niet-juridische ouder. Voogdij wordt uitgeoefend door een of twee niet-juridische ouders of door een rechtspersoon. Voor zowel ouderlijk gezag als voogdij geldt dat er maximaal twee gezagshouders kunnen zijn.¹³

2.2 Totstandkoming ouderlijk gezag

In 1995 is de term ‘ouderlijk gezag’ geïntroduceerd.¹⁴ Het ouderlijk gezag wordt door de ouders gezamenlijk, door een ouder en een niet-ouder of door één ouder (éénhoofdig)

¹² artikel 1:233 BW

¹³ Schrama 2009, p. 162

¹⁴ Bruning; in GS Personen- en familierecht, art. 1:266 BW, aant. 1

uitgeoefend.¹⁵ Gezamenlijk ouderlijk gezag wordt uitgeoefend door twee personen, waarvan in ieder geval één persoon de ouder van de minderjarige is.

Het ouderlijk gezag kan op twee manieren tot stand komen: van rechtswege en op verzoek. Hieronder zal worden uitgewerkt hoe ouderlijk gezag verkregen kan worden. Hierbij wordt ingegaan op de juridische ouders en de niet-ouder die in nauwe betrekking staat tot de minderjarige.

2.2.1 Juridische ouders

Met het begrip ‘ouder’ wordt in de wet- en regelgeving bedoeld op de juridische ouders van het kind. In artikel 1:198 lid 1 BW wordt de juridische moeder van een kind gekwalificeerd als de vrouw:

- uit wie het kind geboren is;
- die is gehuwd of door een geregistreerd partnerschap is verbonden met de vrouw uit wie het kind is geboren en er is gebruik gemaakt van een anonieme donor;
- die het kind erkend heeft;
- wiens ouderschap gerechtelijk is vastgesteld;
- die het kind heeft geadopteerd.

De juridische vader van een kind wordt in artikel 1:199 BW gekwalificeerd als de man:

- die ten tijde van de geboorte van het kind met de moeder van het kind getrouwd is of een geregistreerd partnerschap is aangegaan;
- die het kind heeft erkend;
- wiens vaderschap gerechtelijk is vastgesteld;
- die het kind heeft geadopteerd.

De ouder die gehuwd is of door een geregistreerd partnerschap is verbonden met de vrouw uit wie het kind geboren is, verkrijgt op grond van respectievelijk art. 1:251 en 1:253aa BW het gezag. De ouder die het kind heeft erkend, waarvan het ouderschap gerechtelijk is vastgesteld of die het kind heeft geadopteerd, krijgt niet van rechtswege gezag. Gezag kan in die gevallen worden verkregen uit hoofde van art. 1:252 BW, door dit op gezamenlijk verzoek van de gezaghebbende ouder en de niet-gezaghebbende ouder te laten aantekenen in het

¹⁵ artikel 1:245 lid 3 BW

gezagsregister. Wanneer de gezaghebbende ouder niet meewerkt aan een dergelijk verzoek, kan de tot gezag bevoegde ouder een verzoek aan de rechter doen om het gezamenlijk gezag alsnog toe te kennen.¹⁶

2.2.2 Niet-ouder

Sinds 1 januari 1998 bestaat de mogelijkheid dat een ouder samen met een niet-ouder gezamenlijk het gezag over een minderjarige uitoefent. Dit is bedoeld als een vorm van medegezag over minderjarige kinderen voor de partner van de ouder die het eenhoofdige gezag over het kind heeft. De ouder en de niet-ouder dienen hiertoe een gezamenlijk verzoek in te dienen bij de rechtbank op grond van art. 1:253t lid 1 BW. Voor de niet-ouder geldt hierbij dat hij in nauwe persoonlijke betrekking tot het kind dient te staan.¹⁷

Per 1 januari 2002 is deze regeling uitgebreid met de invoering van art. 1:253sa BW. Dit artikel biedt de mogelijkheid van gezamenlijk gezag van rechtswege van een ouder samen met een ander dan de ouder. Dit kan alleen als de ouder en de niet-ouder al getrouwd zijn of een geregistreerd partnerschap hebben wanneer het kind geboren wordt. Voorwaarde is wel dat het kind niet in familierechtelijke betrekking staat tot een andere ouder.¹⁸

Kortom, gezamenlijk ouderlijk gezag kan worden uitgeoefend door wel of niet-gehuwde of geregistreerde ouders. Gezamenlijk gezag van een ouder samen met een ander dan de ouder is bedoeld als medegezag voor de alleenstaande of geregistreerde ouder waarvan het desbetreffende kind afstamt. Deze niet-automatische verkrijging van gezamenlijk gezag kan slechts gerealiseerd worden als het gezag bij één ouder berust. Zij moeten hiervoor gezamenlijk een verzoek indienen bij de rechtbank. Daarnaast geldt dat de ander in nauwe persoonlijke betrekking staat tot de minderjarige (art. 1:253t BW). Het is niet van belang dat de ouder van het kind en de niet-ouder verschillend zijn van geslacht of dat er een familierechtelijke betrekking bestaat.

¹⁶ art. 1:253c BW

¹⁷ Kamerstukken II, 1997/98, 23714, nr. 29

¹⁸ art. 1:253sa BW

2.3 Inhoud gezag

Uit hoofde van art. 1:245 lid 4 BW heeft het gezag betrekking op drie aspecten:

- de persoon van de minderjarige;
- het bewind over zijn vermogen;
- zijn vertegenwoordiging in burgerlijke handelingen.

Deze aspecten zullen hieronder een voor een worden toegelicht.

1. De persoon van de minderjarige

Ouders met gezag hebben het recht en de plicht het minderjarige kind te verzorgen en op te voeden.¹⁹ Een nadere invulling hieraan wordt gegeven in art. 1:247 lid 2 BW. Hieruit volgt dat de ouders verantwoordelijk zijn voor het welzijn van het kind en dat zij de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid dienen te bevorderen. De ouders wordt ruimte gegeven om het kind te verzorgen en op te voeden naar eigen inzicht. Zo hebben zij het recht om bijvoorbeeld de woonplaats van het kind te bepalen, kunnen zij beslissen naar welke school het kind zal gaan en welke geloofsovertuiging het kind heeft.²⁰

Op 1 maart 2009 is er een derde lid toegevoegd aan art. 1:247 BW: het ouderlijk gezag omvat mede de verplichting van de ouder om de ontwikkeling van de banden van zijn kind met de andere ouder te bevorderen. Dit betekent bijvoorbeeld voor ouders die gaan scheiden dat zij in hun ouderschapsplan vast moeten leggen hoe het kind onverminderd in contact blijft met beide ouders.²¹ Bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing kunnen deze afspraken uit het ouderschapsplan in het geding komen: er wordt bijvoorbeeld inbreuk gemaakt op de zorgregeling bij een voorgenomen verhuizing. Dit leidt veelal tot aantasting van het recht op onverminderd contact van de andere ouder.

2. Het bewind over zijn vermogen

De ouders voeren het bewind over het vermogen van de minderjarige.²² Dit betekent dat de ouders de financiën van de minderjarige beheren. Om praktische reden is één ouder bij gezamenlijk gezag bevoegd om op te treden, tenzij er bezwaren van de andere ouder zijn gebleken. Een ouder kan bijvoorbeeld een spaarrekening openen voor de minderjarige zonder

¹⁹ art. 1:247 BW

²⁰ Schrama 2009, p. 164

²¹ Vlaardingerbroek e.a. Het hedendaagse personen- en familierecht 2017/9.1.2

²² art. 1:253i lid 1 en 3 BW

dat hij toestemming van de andere ouder behoeft. De ouders moeten het bewind van het kind als goed bewindvoerders voeren. Bij slecht bewind kunnen zij uit hoofde van art. 1:253j BW aansprakelijk worden gesteld.

Voorts hebben de ouders vruchtgenot van het vermogen van de minderjarige.²³ Dit brengt met zich mee dat de ouders recht hebben op de netto-opbrengst van het vermogen van de minderjarige, zoals de rente die de minderjarige ontvangt over zijn spaargeld. Daarnaast zijn de ouders door deze bepaling gerechtigd om bijvoorbeeld een geldelijke bijdrage aan het huishouden te verplichten wanneer de minderjarige inkomsten uit arbeid geniet.²⁴

3. De vertegenwoordiging in burgerlijke handelingen

Ouders met gezag vertegenwoordigen de minderjarige in burgerlijke handelingen. Dit volgt uit art. 1:253 lid 1 en 3 BW. Ook hierbij is bij gezamenlijk gezag één ouder bevoegd om alleen op te treden, tenzij er bezwaren van de andere ouder zijn gebleken. Zo kan een ouder bijvoorbeeld een telefoonabonnement afsluiten voor de minderjarige, zonder dat daartoe toestemming van de andere ouder is vereist. Dit geldt ook na een echtscheiding. Hierbij is wel van belang dat beide gezagshouders moeten instemmen met bepaalde handelingen, zoals bij de aanvraag voor een paspoort voor de minderjarige.²⁵

2.4 Gezag na echtscheiding

Na ontbinding van het huwelijk of geregistreerd partnerschap blijven de ouders het gezag in beginsel gezamenlijk uitoefenen.²⁶ Dit is niet altijd zo geweest. Tot 1984 kreeg na een echtscheiding één van de ouders het gezag. In dat jaar heeft de Hoge Raad bepaald dat deze regel in strijd was met artikel 8 van het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens (EVRM) waarin het recht op familie- en gezinsleven is neergelegd.²⁷ Daarop is in 1995 de regel ingevoerd dat ouders na echtscheiding gezamenlijk konden verzoeken om het gezamenlijk gezag te behouden. Vervolgens is op 1 januari 1998 door de invoering van art. 1:252 BW bepaald dat het gezamenlijk gezag na de echtscheiding in beginsel doorloopt.²⁸

²³ art. 1:253l BW

²⁴ Schrama 2009, p. 165

²⁵ Schrama 2009, p. 166

²⁶ art. 1:251 lid 2 BW

²⁷ HR 4 mei 1984, NJ 1985, 510

²⁸ Kamerstukken II 2016/17, 34605, nr. 3

In het verlengde van art. 1:252 BW is in 2009 de ‘Wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding’ inwerking getreden. Deze wet heeft de regels met betrekking tot afspraken rondom de kinderen na de echtscheiding aangescherpt. Zo is het sinds 2009 verplicht een ouderschapsplan bij een verzoek tot echtscheiding te voegen. Het ouderschapsplan moet in ieder geval afspraken bevatten omtrent de zorg- en opvoedingsraken, de kosten van verzorging en opvoeding en de wijze van communicatie tussen de ouders.²⁹

Slechts op verzoek van een of beide ouders kan de rechtbank bepalen dat het gezag over de kinderen aan één van hen toekomt.³⁰

2.5 Gelijkwaardig ouderschap

Het kind van wie de ouders gezamenlijk gezag hebben, heeft recht op gelijkwaardig ouderschap op grond van art. 1:247 lid 4 BW. Dit betekent niet per definitie dat het kind gelijke tijd bij beide ouders moet doorbrengen. Er dient slechts op basis van een gelijkwaardige positie van de ouders overleg over de zorg en omgang gevoerd te worden. Daarnaast is het mogelijk om een uitzondering te maken op het uitgangspunt van gelijkwaardig ouderschap wanneer de rechter dit in het belang van het kind acht. Zo heeft de rechter bijvoorbeeld de mogelijkheid in het belang van de minderjarige vervangende toestemming geven voor een verhuizing met de minderjarige naar de andere kant van het land met de ouder bij wie deze zijn hoofdverblijfplaats heeft. Deze bevoegdheid komt hem toe wanneer het een verzoek van een van de gezaghebbende ouders betreft op grond van de geschillenregeling ex artikel 1:253a.³¹ Deze regeling zal in het volgende hoofdstuk worden uitgewerkt.

²⁹ art. 815 lid 3 Rv

³⁰ Vlaardingerbroek e.a., Het hedendaagse personen- en familierecht 2017/9.1.2a

³¹ Vlaardingerbroek e.a., Het hedendaagse personen- en familierecht 2017/5.11.1

Hoofdstuk 3: Vervangende toestemming ex art. 1:253a BW

‘Vervangende toestemming’ is een begrip dat centraal staat in de hoofdvraag van dit onderzoeksrapport. Om deze reden wordt er in dit hoofdstuk uitgewerkt wat vervangende toestemming inhoudt en op welke manier deze verkregen kan worden. Dit zal gedaan worden door de wet- en regelgeving in kaart te brengen en door de leidende jurisprudentie te bespreken. Er zal meer specifiek worden ingegaan op de vervangende toestemming bij verhuizing.

3.1 Vervangende toestemming

Het gezamenlijk gezag van ouders na de scheiding kan voor onenigheden zorgen. De ouders behouden de verantwoordelijkheid om gezamenlijk beslissingen over het leven van hun kind(eren) te maken en elkaar daarover te raadplegen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het wel of niet ondergaan van een medische behandeling, een schoolkeuze of het verhuizen naar een andere woonplaats.

De situatie kan zich voordoen dat de ouders er samen niet meer uitkomen. Welke mogelijkheden bestaan er dan? Allereerst zullen de ouders aangeraden worden om naar een mediator te gaan. Dit is een neutrale partij die zal helpen bij het vinden van een oplossing, maar de beslissingen overlaat aan de ouders.³² Daarnaast kan de ouder die de toestemming van de andere ouder nodig heeft, een advocaat verzoeken om bijvoorbeeld een brief te schrijven aan de andere ouder met het verzoek de toestemming tot verhuizing alsnog te verlenen.

Wanneer de mediation niet succesvol is of een van de ouders niet bereid medewerking verlenen, kan het geschil door de ouders of een van hen worden voorgelegd aan de rechtbank. Zij kunnen dan een verzoek tot vervangende toestemming doen, zodat zij de toestemming van de andere ouder niet langer nodig hebben voor een specifieke kwestie. De rechter heeft de bevoegdheid vervangende toestemming te verlenen.³³

³² ^e *Wat doet een mediator?*, melchiormediations.nl (zoek op: procedure mediation)

³³ art. 1:253a lid 1 BW

3.2 Ontstaan en inhoud geschillenregeling

Bij de Wet wegneming van een aantal ongelijkheden tussen man en vrouw in het personen- en familierecht werd in 1985 de geschillenregeling ingevoerd, zoals deze nu in art. 1:253a BW is neergelegd. Tot die tijd was de wil van de vader beslissend.³⁴

De geschillenregeling ex art. 1:253a BW is vrij algemeen geformuleerd. Het ziet toe op alle gezagsgeschillen: de wet stelt geen grenzen aan de aard of de ernst van het geschil. Echter, een geschil over de verdeling van de kosten van de kinderen, zoals de hoogte van de kinderalimentatie of een verzoek tot de wijziging van het gezag kan niet op grond van art. 1:253a BW aan de rechter worden voorgelegd.

Uit de praktijk blijkt dat de rechter vaak wordt verzocht om vervangende toestemming voor verhuizing, het aanvragen van een paspoort of met de kinderen naar het buitenland te mogen reizen.³⁵

3.2.1 De 1:253a-procedure

Geschillen omtrent het ouderlijk gezag komen veel voor. Zo zijn er in 2016 alleen al 6400 zaken met betrekking tot omgang en gezag afgehandeld.³⁶ Om deze reden heeft de wetgever de 1:253a-procedure in het leven geroepen. Dit is een snelle procedure die vaak al binnen enkele weken afgewikkeld kan zijn.

De 1:253a-procedure vangt aan wanneer de advocaat van de ene gezaghebbende ouder een verzoekschrift indient bij de rechtbank waarin hij verzoekt om vervangende toestemming van de rechter. Vervolgens zal de rechter een zittingsdatum bepalen. Lid 6 van art. 1:253a BW bepaalt dat de zaak op zitting moet worden behandeld binnen zes weken nadat het verzoekschrift is ingediend.

De ouders worden in beginsel binnen drie weken na het verzoek opgeroepen. Er is slechts uitstel mogelijk wanneer er schriftelijk klemmende redenen worden aangevoerd die dit uitstel rechtvaardigen.³⁷

³⁴ Koens: in T&C BW 2019, Commentaar op art. 1:253a

³⁵ 'Geschillen over de uitoefening van het gezag', www.ebhlegal.nl (zoek op: gezag)

³⁶ Ter Voert 2017, p. 2

³⁷ artikel 5.3 en 5.4 Procesreglement Gezag en Omgang 2020

Tijdens de zitting heeft de rechter de verplichting de ouders tot een vergelijk te brengen omtrent hun geschil. De rechter wordt vrijgelaten in de manier waarop hij dit doet. Zo kan hij zelf ter zitting proberen te bemiddelen tussen de ouders. Hierbij bestaat het gevaar dat de rechter zijn gezag laat gelden om tot een bepaalde oplossing te komen of dat de bemiddelingspoging mislukt en hij vervolgens een beslissing moet nemen. Zijn optreden als bemiddelaar kan ervoor gezorgd hebben dat er een schijn van partijdigheid ontstaat. In dit geval is het verstandiger dat hij de rechterlijke beslechting aan een collega overlaat. Over het algemeen lijkt het beter om een externe bemiddelaar aan te wijzen, zoals bijvoorbeeld de Raad voor de Kinderbescherming.³⁸

Als de rechter er niet in slaagt de ouders tot een vergelijk te brengen, neemt hij een beslissing in het belang van het kind. In beginsel zal hij een keuze maken waarbij hij de opvatting van de moeder of de vader volgt. Echter, de rechter komt vrijheid toe in het nemen van een ander besluit, dat zowel afwijkt van de wens van de moeder als die van de vader.³⁹

Artikel 1:253a BW is van overeenkomstige toepassing voor een ouder en niet-ouder die gezamenlijk gezag op hebben op grond van art. 1:253a lid 1 BW.

3.3 Criteria Hoge Raad

De theorie omtrent een verzoek tot vervangende toestemming ex art. 1:253a BW is nu in kaart gebracht, hierna zal er – conform het doel van dit onderzoeksrapport - specifiek ingegaan worden op het verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing.

De uitspraak van de Hoge Raad van 25 april 2008⁴⁰ is leidend geweest voor de manier waarop verzoeken tot vervangende toestemming bij verhuizing nu worden beoordeeld. Deze zaak betrof een Nederlandse vader en moeder met twee kinderen. Op 28 april 2006 heeft de rechtbank de echtscheiding van de ouders uitgesproken. De ouders behouden het gezamenlijk gezag. De hoofdverblijfplaats van de kinderen was bij de moeder. De vader had een omgangsregeling waarbij de kinderen om het weekend bij hem waren en zij op maandag, dinsdag en woensdag bij hem lunchten.

³⁸ Punselie; in GS Personen- en familierecht, art. 1:253a BW, aant. 5

³⁹ Punselie; in GS Personen- en familierecht, art. 1:253a BW, aant. 5

⁴⁰ Hoge Raad 25 april 2008, ECLI:HR:2008:BC5901

De moeder had inmiddels een nieuwe partner in Zwitserland en was in verwachting van hem. Zij wilde graag met de kinderen bij hem intrekken. De vader weigerde hiervoor toestemming te geven. Als gevolg hiervan diende de moeder op 30 november 2006 een verzoek tot vervangende toestemming voor verhuizing in. De vader diende op zijn beurt een verweerschrift in en verzocht via een zelfstandig verzoek te bepalen dat de kinderen voortaan hun hoofdverblijf bij hem zouden hebben. De verzoeken van beide ouders zijn afgewezen.

De moeder is tegen deze beschikking in hoger beroep gegaan. Het hof heeft de beschikking van de rechtbank bekrachtigd bij beschikking van 21 augustus 2007⁴¹.

De moeder is vervolgens in cassatie gegaan. Zij stelde dat niet alleen het belang van de kinderen relevant is, maar dat ook de belangen van de beide ouders en de andere gezinsleden moeten worden betrokken in de overweging. De Hoge Raad oordeelde dat vooropgesteld dient te worden dat uit de omstandigheid in art. 1:253a BW is bepaald dat de rechtbank een zodanige beslissing neemt als haar in het belang van het kind wenselijk voorkomt, niet mag worden afgeleid, dat het belang van het kind bij geschillen over gezamenlijke gezagsuitoefening altijd zwaarder weegt dan andere belangen.

Op basis van deze uitspraak zijn de criteria die - in ieder geval - een rol spelen bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing nader uitgewerkt in de jurisprudentie.

3.4 Criteria bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing

Na de uitspraak van de Hoge Raad van 25 april 2008 dient een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing beoordeeld te worden naar alle omstandigheden van het geval, waarbij in ieder geval de onderstaande criteria moeten worden meegewogen in de beoordeling van het verzoek:

1. De noodzaak om te verhuizen;
2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of compenseren;

⁴¹ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 21 augustus 2007, ECLI:NL:GHSHE:2007:BB6006

4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie in overleg;
5. De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
7. De frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
8. De leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige is geworteld in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen;
9. De (extra) kosten van de omgang na de verhuizing.

Bovengenoemde criteria zijn niet uitputtend, maar wanneer niet aan deze criteria voldaan wordt, zal een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing in beginsel niet worden toegewezen. De criteria zullen hieronder worden toegelicht aan de hand van jurisprudentie van de afgelopen jaren. De literatuur geeft geen toelichting op deze criteria, om deze reden is er gebruik gemaakt van verschillende uitspraken om de criteria toe te lichten. Hierbij is nog geen sprake van een jurisprudentieonderzoek; in dit hoofdstuk worden de aangehaalde uitspraken slechts gebruikt als rechtsbron. Op deze manier wordt een helder beeld geschetst met betrekking tot de inhoud van de criteria.

3.4.1 De noodzaak om te verhuizen

Bij veel verzoeken tot verhuizing kan de noodzaak tot verhuizing niet voldoende aangetoond worden door de verzoekende ouder. Er is veelal sprake van enkel subjectieve redenen om te verhuizen en dit zal in beginsel leiden tot afwijzing van het verzoek.⁴² Een verzoekende ouder kan wel stellen dat er sprake is van bijvoorbeeld emotionele, medische, financiële of huisvestingsnoodzaak, maar dient dit zorgvuldig te onderbouwen. Financiële noodzaak kan bijvoorbeeld bestaan wanneer er sprake is van levering van een verkochte (echtelijke) woning aan derden.⁴³ Echter, er zal vervolgens nog wel onderbouwd moeten worden waarom er naar de gewenste nieuwe woonplaats verhuisd moet worden.⁴⁴

Een andere (subjectieve) noodzaak tot verhuizing kan liggen in het feit dat een nieuwe partner gebonden is aan zijn/haar woonplaats in verband met werk, privé en woning. Dit kan een

⁴² Gerechtshof 's-Hertogenbosch 18 september 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:3811

⁴³ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 19 december 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9777

⁴⁴ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 19 december 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:6104

gegronde reden zijn, echter de verzoekende ouder dient goed te onderbouwen waarom de belangen van de nieuwe partner zwaarder wegen dan die van een kind en de ouder die geen toestemming verleent. De woon- en/of werkomstandigheden van een nieuwe partner zullen eerder als steunargument fungeren om een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing te laten slagen.⁴⁵

3.4.2 De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid

Een voorbeeld van een goed doordachte en voorbereide verhuizing zal hierna toegelicht worden. De verzoekende moeder had al een baan gevonden in de nieuwe woonplaats en zij had al geïnformeerd naar mogelijkheden voor de kinderen wat betreft de sporten die zij beoefenden, zodat zij deze ook in hun nieuwe omgeving konden voortzetten. Voorts had de moeder ook de verzorging voor de kinderen voor en na schooltijd geregeld. Het hof achtte de belangen van de kinderen in deze situatie door de moeder goed doordacht.⁴⁶

3.4.3 De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en andere ouder te verzachten en/of te compenseren

De ouder die voornemens is te verhuizen, zal concrete voorstellen moeten doen om de gevolgen van een verhuizing te compenseren. Dit kan bijvoorbeeld door een uitbreiding van de omgangsregeling aan te bieden⁴⁷ of extra financiële ondersteuning te bieden⁴⁸. Anderzijds zou het verweer van de andere ouder ook kunnen slagen wanneer deze bijvoorbeeld financiële garanties aanbiedt.⁴⁹

3.4.4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie in overleg

Ingeval de communicatie tussen de ouders problematisch is, bestaat er een groot risico dat de verstandhouding tussen de ouders en het contact omtrent de kinderen bij verhuizing zal verslechteren. Als gevolg van een verhuizing zal de contact-/omgangsregeling niet alleen inhoudelijk komen te veranderen, maar ook vaak in praktische zin zoals bijvoorbeeld het halen en brengen van de kinderen. De contact-/omgangsregeling zou hierdoor in gevaar kunnen komen wanneer er sprake is van slechte communicatie tussen de ouders. Dit zijn

⁴⁵ Gerechtshof Amsterdam 8 april 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:1996

⁴⁶ Gerechtshof Amsterdam 8 april 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:1996

⁴⁷ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 18 maart 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:2219

⁴⁸ Rechtbank Limburg 16 april 2014, ECLI:NL:RBLIM:2014:4046

⁴⁹ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 8 april 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:2917

voorbeelden van omstandigheden die kunnen leiden tot afwijzing van een verzoek.⁵⁰ Ook als er wel sprake is van goed contact tussen de ouders, wil dat niet zeggen dat het verzoek per definitie zal worden toegewezen.⁵¹

3.4.5. De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving

Wanneer een verhuizing ervoor zou zorgen dat gebruikelijk spontane contacten met de andere ouder belemmerd worden, kan reden zijn voor afwijzing van een verzoek tot verhuizing. Ingeval er sprake is van een fase in het leven van de kinderen waarin veel veranderingen hebben plaatsgevonden en nog gaan plaatsvinden, weegt het belang van kinderen voor goed contact met beide ouders extra zwaar. Dit geldt ook als de relatie tussen de kinderen en de andere ouder op het moment van het verzoek moeizaam zou verlopen: het hof is van mening dat in zo'n geval de relatie tussen de kinderen en de andere ouder onder druk zou worden gezet door de verhuizing.⁵²

3.4.6 De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg

Ten aanzien van dit criterium zal er voornamelijk een afweging gemaakt moeten worden met betrekking tot de rol van de andere ouder in het leven van de kinderen en het belang van de verzoekende ouder bij een verhuizing. Dit hangt sterk af van de situatie. Indien het voor de andere ouder bij een verhuizing bijvoorbeeld niet meer mogelijk is om bij activiteiten van de kinderen aanwezig te zijn, terwijl hij/zij hier altijd bij aanwezig was, kan dit leiden tot een afwijzing van het verzoek.⁵³

3.4.7 De frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing

Dit criterium hangt voornamelijk af van de rol van de andere ouder in het leven van de kinderen. Wanneer de andere ouder voor de verhuizing slechts een beperkte rol vervulde in het leven van de kinderen, hoeft een verhuizing niet te betekenen dat het contact tussen die ouder en de kinderen substantieel verminderd of belemmerd wordt.⁵⁴ Als de contact-

⁵⁰ Rechtbank Noord-Nederland 11 juni 2013, ECLI:NL:RBNNE:2013:3470

⁵¹ Gerechtshof Amsterdam 21 mei 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:2542

⁵² Gerechtshof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:4824

⁵³ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 21 november 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9124

⁵⁴ Gerechtshof Amsterdam 8 april 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:5699

/omgangsregeling na de verhuizing onverminderd nageleefd kan worden, zal dit bijdragen aan een eventuele toewijzing van het verzoek.⁵⁵

Echter, wanneer er sprake is van een intensieve contact-/omgangsregeling of van co-ouderschap, zal een verhuizing vaak grote impact hebben op de omgang van de andere ouder met de kinderen. In deze gevallen wordt de verhuizing vaak niet in het belang van de andere ouder en de kinderen geacht.⁵⁶

3.4.8 De leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen

De mening van de kinderen – ouder dan twaalf jaar – wordt ook meegewogen in de beslissing van de rechter. Wanneer de kinderen aangeven dat zij graag naar de nieuwe woonplaats willen verhuizen, zal een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing eerder worden toegewezen.⁵⁷

Daarnaast speelt de mate waarin kinderen geworteld zijn in hun omgeving ook een rol bij een gewenste verhuizing. Als de kinderen geboren zijn in de plaats waar ze wonen, daar naar school gaan en hun buitenschoolse activiteiten daar hebben, zal dit eerder leiden tot afwijzing van het verzoek tot vervangende toestemming.⁵⁸

3.4.9 De (extra) kosten van de omgang na de verhuizing

Als voorzien wordt dat de extra kosten als gevolg van de beoogde verhuizing dusdanig hoog zijn dat beide ouders deze nauwelijks kunnen dragen, kan dit ertoe leiden dat het verzoek tot vervangende toestemming wordt afgewezen.⁵⁹

3.5 Conclusie

De relevante theorie omtrent een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing ex art. 1:253a BW is middels voorgaande twee hoofdstukken besproken. Alvorens over zal worden gegaan tot het praktisch onderzoek, zal hieronder een deelconclusie met betrekking tot de theorie volgen.

⁵⁵ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 12 februari 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:2770

⁵⁶ Gerechtshof Amsterdam 21 mei 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:2542

⁵⁷ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 19 december 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9777

⁵⁸ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 18 september 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:3811

⁵⁹ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 21 november 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9124

Na een echtscheiding blijven de ouders sinds 1998 in beginsel gezamenlijk gezag uitoefenen over hun kinderen. Slechts door verzoek van één van de ouders aan de rechter, kan eenhoofdig gezag worden toegewezen. Gezamenlijk gezag brengt gelijkwaardig ouderschap met zich mee, dit houdt in dat de ouders op basis van een gelijkwaardige positie overleg over de zorg en de omgang omtrent de kinderen dienen te voeren. Gelijkwaardig ouderschap betekent niet dat de kinderen gelijke tijd bij beide ouders dienen door te brengen.

Na een echtscheiding wordt het gezamenlijk gezag dus in beginsel voortgezet. Dit kan voor onenigheden zorgen tussen de gescheiden ouders; er kunnen zich situaties voordoen waarbij zij het niet eens worden over beslissingen die gemaakt moeten worden voor of over hun kinderen. In die gevallen bestaat de mogelijkheid om een verzoek tot vervangende toestemming ex art. 1:253a BW te doen bij de rechter. Een dergelijk verzoek kan gedaan worden met betrekking tot de benodigde vervangende toestemming bij verhuizing. De Hoge Raad heeft in haar uitspraak van 25 april 2008⁶⁰ bepaald dat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing beoordeeld dient te worden aan de hand van de volgende criteria:

1. De noodzaak om te verhuizen;
2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of compenseren;
4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie in overleg;
5. De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
7. De frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
8. De leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige is geworteld in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen;
9. De (extra) kosten van de omgang na de verhuizing.

Bovengenoemde criteria zullen in de volgende hoofdstukken besproken worden aan de hand van een jurisprudentieonderzoek.

⁶⁰ Hoge Raad 25 april 2008, ECLI:HR:2008:BC5901

Hoofdstuk 4: Resultaten: toewijzingen verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing

Voorgaande hoofdstukken hebben betrekking op de behandeling van de theoretische deelvragen. In dit hoofdstuk zal de eerste praktijkgerichte deelvraag uitgewerkt worden. Deze deelvraag luidt als volgt:

‘Welke feiten en omstandigheden zien erop toe dat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt toegewezen blijkens jurisprudentieonderzoek?’

Bij beantwoording van deze deelvraag is gebruikt gemaakt van 15 uitspraken waarbij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing ex art. 1:253a BW is toegewezen door de rechter. De uitspraken die hierbij zijn geanalyseerd komen uit 2018 en 2019, waarbij de verzoeken betrekking hebben op een (gewenste) binnenlandse verhuizing van een van de ouders met de minderjarige(n).

4.1 Inleiding

Gelet op art. 1:253a BW dient de rechter een zodanige beslissing te nemen als haar in het belang van de minderjarige wenselijk voorkomt. Uit vaste jurisprudentie volgt hieruit dat niet mag worden afgeleid dat het belang van de minderjarige bij geschillen over gezamenlijke gezagsuitoefening altijd prevaleert over andere belangen. Bij de beoordeling van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing dient de rechter alle omstandigheden van het geval in aanmerking te nemen en tegen elkaar af te wegen.

Uit het vorige hoofdstuk is gebleken dat de volgende omstandigheden en belangen in ieder geval dienen te worden meegewogen:

1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen;
2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren;
4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg;

5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving;
6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen;
9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

4.2 Resultaten

Bovengenoemde criteria vormen de basis voor de behandeling van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. Hieronder zal per criterium uitgewerkt worden welke feiten en omstandigheden een rol spelen – op basis van de geanalyseerde uitspraken – zodat er aan het verzoek voldaan kan worden.

Criterium 1: De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen

Bovengenoemd criterium lijkt van doorslaggevend belang bij het toewijzen van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. In 13 van de 15 geanalyseerde uitspraken wordt dit criterium behandeld bij de beoordeling van het verzoek.

Op basis van het jurisprudentieonderzoek zijn er verschillende soorten feiten en omstandigheden naar voren gekomen waaruit de noodzaak tot verhuizing kan ontstaan. Veelal ligt de noodzaak van de verhuizende ouder in de wens om met de nieuwe partner gaan samen te wonen. Echter, het enkele feit dat er sprake is van een nieuwe partner en de wens om samen te gaan wonen levert niet voldoende noodzaak op om een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing toe te wijzen. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat er sprake moet zijn van een bestendige relatie tussen de ouder en de nieuwe partner. Over het algemeen lijken de rechters een bestendige relatie te definiëren als een relatie van minimaal twee jaar. Daarnaast dient de partner gebonden te zijn aan de woonplaats waar de verzoekende ouder naartoe wil verhuizen door bijvoorbeeld een baan of een zorgregeling die hij heeft met betrekking tot zijn kinderen.

Daarnaast kan de noodzaak bestaan uit een financiële noodzaak. Het kan zo zijn dat het onmogelijk is gebleken voor de verzoekende ouder om een baan te vinden in de omgeving

van de huidige woonplaats. Van belang is hierbij dat de onmogelijkheid om een baan te vinden, voldoende aangetoond wordt. Ook kan de financiële noodzaak bestaan uit een aanzienlijke daling van de woonlasten in de gewenste woonplaats ten opzichte van de huidige woonplaats. Het argument dat er een woning gevonden is in een andere woonplaats lijkt alleen bruikbaar op het moment dat er aangetoond wordt dat het onmogelijk is om een woning te vinden in de huidige woonplaats.

Een andere omstandigheid waaruit de noodzaak kan bestaan is dat de verzoekende ouder in sociaal isolement is geraakt in de huidige woonplaats na de scheiding. Hiervan is bijvoorbeeld sprake wanneer het gebrek aan sociale contacten een zodanige impact heeft op de verzoekende ouder, dat dit een negatieve weerslag heeft op de kinderen. In dat geval blijkt uit het jurisprudentieonderzoek dat de noodzaak voldoende aangetoond is.

Overige feiten en omstandigheden die naar voren zijn gekomen waaruit de noodzaak tot verhuizing kan bestaan is een groot spanningsveld tussen de ouders waardoor de afstand in woonplaats tussen de ouders bevorderlijk kan worden geacht in het belang van de kinderen. Daarnaast kan persoonlijke ontwikkeling door de verzoekende ouder die als gevolg van een gewenste verhuizing plaats kan vinden aangemerkt worden als omstandigheid waaruit de noodzaak tot verhuizing bestaat. Persoonlijke ontwikkeling van de ouder(s) wordt door rechters over het algemeen gezien als een factor die een positieve weerslag heeft op de kinderen.

Criterium 2: De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid

In 10 van de 15 uitspraken wordt dit criterium behandeld bij de toegewezen verzoeken tot vervangende toestemming bij verhuizing. Hieruit blijkt voornamelijk dat het van belang is dat de verzoekende ouder op zorgvuldige wijze informatie ingewonnen heeft bij eventuele scholen of opvang voor de kinderen. Dit geldt niet alleen voor school en opvang, maar ook voor buitenschoolse activiteiten van de kinderen. Wanneer de kinderen bijvoorbeeld een bepaalde sport beoefenen achten rechters het van belang dat de kinderen deze sportactiviteiten ook in hun nieuwe woonplaats kunnen voortzetten en dat de verzoekende ouder hier ook al actief naar opzoek is geweest.

Daarnaast is een terugkerende omstandigheid in een aantal van de uitspraken dat er ook sprake is van noodopvang in de gewenste woonplaats. Hiermee wordt bedoeld dat er een

sociaal netwerk bestaat waarin de kinderen bij onverwachte situaties waarbij opvang nodig is kunnen worden opgevangen door familie en/of vrienden.

Voorts speelt de mate waarin de kinderen al bekend zijn in de nieuwe woonplaats een rol. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat hier invulling aan gegeven kan worden doordat er bijvoorbeeld familie in de omgeving van de gewenste woonplaats woont waardoor de nieuwe omgeving voor de kinderen niet geheel onbekend is. Wanneer dit niet geval is, valt er te denken aan een kennismaking op een eventuele nieuwe school voor de kinderen of door al een aantal keer met de kinderen in het mogelijke nieuwe huis te slapen.

Tot slot kan de voorbereiding op de verhuizing ook bestaan uit het feit dat er zicht is op een nieuwe baan en/of woning voor de verzoekende ouder.

Criterium 3: De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te compenseren
De alternatieven die de verzoekende ouder voorstelt om de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten, heeft in 11 van de 15 uitspraken een rol gespeeld. In 9 van deze gevallen stelt de verzoekende ouder voor het halen en brengen van de kinderen van en naar de andere ouder voor zijn rekening te nemen of door de reiskosten voor de andere ouder te vergoeden.

Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt ook dat de verzoekende ouder vaak bereid is om de andere ouder meer weekenden en/of vakanties met de kinderen te laten doorbrengen. Dit criterium lijkt ook sterk samen te hangen met de reeds bestaande zorgregeling. Zo kan in het ene geval een keer per week extra Skypen met de andere ouder voldoende compensatie zijn, maar in het andere geval dienen er juist extra fysieke contactmomenten afgesproken te worden ter compensatie.

Echter, uit één uitspraak blijkt dat niet alleen de verzoekende ouder alternatieven dient te bieden om de verhuizing voor de kinderen en de andere ouder te verzachten, maar de andere ouder dient hierin ook zijn flexibiliteit te bieden om deze alternatieven te kunnen bewerkstelligen.

Criterium 4: De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie in overleg
De communicatie tussen de ouders wordt in 7 van de 15 uitspraken aangehaald. Hierin is sprake van een vrij eenduidig verhaal. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat de communicatie in vrijwel alle gevallen slecht is. De rechters zijn hierin in hun beoordeling

eensgezind: zij zijn van mening dat verbetering/verslechtering van de communicatie niet afhangt van de voorgenomen verhuizing. Wel wordt in deze 7 uitspraken geschetst dat er sprake is van een situatie waarbij de verhuizing zal zorgen voor minder confrontatie tussen de ouders, waardoor er een situatie gecreëerd zal worden die voor meer rust voor zowel de ouders als de kinderen zal zorgen.

Criterium 5: De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving.

Dit criterium komt in 7 van de 15 uitspraken naar voren. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat geconcludeerd kan worden dat dit criterium samenhangt met de mate waarin de verhuizende ouder alternatieven voorstelt om de gevolgen voor de verhuizing te verzachten voor de minderjarige en de andere ouder en de mate waarin de reeds bestaande zorgregeling in stand kan blijven. Zo is er in een uitspraak sprake van een situatie waarin de zorgregeling in stand blijft na de verhuizing, hierdoor wordt de andere ouder ook niet beperkt in het onverminderd contact met de minderjarigen. In andere uitspraken is wel sprake van situaties waarin de zorgregeling wordt aangetast als gevolg van de verhuizing, maar hier worden compenserende maatregelen in de zorgregeling voorgesteld door de verhuizende ouder. Dit doen zij bijvoorbeeld door de andere ouder extra weekenden en vakanties met de minderjarigen door te laten brengen.

Criterium 6: De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg

De verdeling en continuïteit van de zorg wordt in 11 van de 15 geanalyseerde uitspraken behandeld. In 8 van deze uitspraken kan de zorgregeling zoals hij is in stand blijven en heeft de verhuizing daar geen invloed op. In de overige gevallen is er een zorgregeling voorgesteld die haalbaar is na de verhuizing of zijn er alternatieven voorgesteld om de inbreuk op de zorgregeling te compenseren. Het lijkt dan ook van belang dat de huidige zorgregeling in stand kan blijven of dat deze naar verhouding gecompenseerd kan worden.

Criterium 7: De frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing

Bovengenoemd criterium wordt slechts in 2 van de 15 uitspraken aangehaald. Dit criterium lijkt samen te hangen met de criteria 3,5 en 6. Immers, wanneer de zorgregeling in stand kan blijven, blijft de frequentie van het contact hetzelfde. Daarnaast blijkt uit de analyse dat wanneer er voldoende compenserende maatregelen worden gesteld door de verhuizende ouder

om de verhuizing voor de andere ouder te verzachten, de frequentie van het contact als gevolg van de verhuizing niet behandeld wordt door de rechters.

Criterium 8: De leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige is geworteld in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen

Het belang van de minderjarige wordt in 12 van de 15 uitspraken behandeld. In deze uitspraken komen een aantal feiten en omstandigheden terugkerend voor. Zo is er in een aantal gevallen sprake van jonge kinderen (lees: tot 4 jaar), waardoor de rechter van mening is dat zij voldoende flexibel zijn om zich snel en makkelijk aan te passen aan hun nieuwe omgeving. Daarnaast blijkt dat de rechters van mening zijn dat de verhuizing minder impact op de minderjarigen wanneer zij al vertrouwd zijn in hun nieuwe woonplaats doordat daar bijvoorbeeld familie woont. Een ander aspect wat van groot belang kan worden geacht is wanneer de minderjarigen in de kindgesprekken hebben aangegeven dat zij geen bezwaar hebben tegen de verhuizing.

Tot slot zijn er 3 opvallende uitspraken waarbij sprake was van een situatie waarin de verzoekende ouder al verhuisd was en waarover de rechter heeft geoordeeld dat het te belastend zou zijn voor de minderjarigen om terug te verhuizen, omdat zij nu in hun nieuwe woonplaats geworteld waren.

Criterium 9: De (extra) kosten als gevolg van de verhuizing

In de geanalyseerde uitspraken waarbij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing is toegewezen, is dit criterium door de rechters buiten beschouwing gelaten. Dit lijkt samen te hangen met het feit dat er in veel gevallen voorgesteld door de verhuizende ouder om het halen en brengen van minderjarigen van en naar de andere ouder op zich te nemen.

4.3 Samenhang criteria

Uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken dat er niet één criterium is dat doorslaggevend is. Er moet wel aan verschillende criteria voldaan worden, wil een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing worden toegewezen. In hoeverre de verschillende criteria van belang zijn, hangt van de casus af. Zo kan de noodzaak van groot belang zijn bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing en zal de mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid dan ook voldoende aangetoond moeten worden. Echter, wanneer de verdeling

van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg vrijwel niet wordt aangetast als gevolg van de voorgenomen verhuizing, is de mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid weer minder van belang. Hieruit volgt dat er geen eenduidige samenhang tussen de criteria bestaat waardoor een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt toegewezen.

Wel is gebleken dat er een aantal criteria een grote rol spelen bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. De volgende criteria worden in een groot aantal zaken behandeld:

- De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen;
- De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
- De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te compenseren;
- De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
- De leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige is geworteld in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen.

Echter, het betekent niet dat bovengenoemde criteria in elke casus in samenhang met elkaar beoordeeld worden en altijd van cruciaal belang zijn. Welke combinaties van criteria er doorslaggevend zijn voor het toewijzen van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing is uitermate casuïstisch.

4.4 Conclusie

Naar aanleiding van het voorgaande, kan de volgende vraag beantwoord worden:

‘Welke feiten en omstandigheden zien erop toe dat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt toegewezen blijkens jurisprudentieonderzoek?’

Ten eerste blijkt het uit jurisprudentieonderzoek dat vooral de noodzaak om te verhuizen voor de verhuizende ouder, een doorslaggevende factor kan zijn. Deze noodzaak kan gelegen zijn in de wens van de verzoekende ouder om met zijn of haar nieuwe partner te willen gaan samenwonen. Hierbij is van belang dat er sprake is van een bestendige relatie (lees: minimaal 2 jaar) en dat er voldoende onderbouwd is dat de nieuwe partner gebonden is aan zijn of haar woonplaats. Voorts kan er ook sprake zijn van financiële of emotionele omstandigheden waaruit de noodzaak tot verhuizing bestaat. Wanneer deze omstandigheden ervoor zorgen dat

de huidige situatie een negatieve weerslag heeft op de minderjarige(n), zal een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing eerder worden toegewezen.

Daarnaast is het van belang dat de verhuizing voldoende doordacht is en voorbereid. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat dit voldoende is gedaan, wanneer er zorgvuldig informatie is verzameld bij meerdere scholen, opvangcentra en sportverenigingen waar de minderjarige(n) eventueel terecht zouden kunnen. Ook is het wenselijk dat er sprake is van een sociaal netwerk in de gewenste woonplaats.

Voorts is gebleken dat er bij de verzoeken die zijn toegewezen, vrijwel geen inbreuk wordt gemaakt op de bestaande zorgregeling: slechts de reistijd neemt toe. Daarbij is de verhuizende ouder ook vaak bereid om het halen en brengen voor zijn rekening te nemen en de minderjarige(n) extra tijd bij de andere ouder door te laten brengen in de vakanties. Wanneer er als gevolg van de verhuizing geen druk komt te staan op de bestaande zorgregeling, zal dit eerder leiden tot toewijzing van het verzoek.

Tot slot volgt uit het jurisprudentieonderzoek dat er met betrekking tot de mate waarin de criteria samenhangen, geen concreet antwoord kan worden gevormd. Er zijn verschillende combinaties van criteria mogelijk waaraan voldaan wordt bij toewijzing van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. Het is niet zo dat aan alle criteria moet worden voldaan, alvorens een dergelijk verzoek wordt toegewezen. Welke combinatie van criteria van doorslaggevend belang zijn, hangt sterk af van de casus.

Hoofdstuk 5: Resultaten: afwijzingen verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing

In het vorige hoofdstuk zijn de uitspraken behandeld waarin een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing is toegewezen. In dit hoofdstuk zullen de uitspraken besproken worden waarin een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing afgewezen is. Hierbij zal de tweede praktijkgerichte deelvraag uitgewerkt worden. Deze deelvraag luidt als volgt:

‘Welke feiten en omstandigheden zien erop toe dat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt afgewezen blijkens jurisprudentieonderzoek?’

Bij beantwoording van deze deelvraag is gebruikt gemaakt van 15 uitspraken waarbij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing ex art. 1:253a BW is afgewezen door de rechter. De uitspraken die hierbij zijn geanalyseerd komen uit 2018 en 2019, waarbij de verzoeken betrekking hebben op een (gewenste) binnenlandse verhuizing van een van de ouders met de minderjarige(n).

5.1 Inleiding

Gelet op art. 1:253a BW dient de rechter een zodanige beslissing te nemen als haar in het belang van de minderjarige wenselijk voorkomt. Uit vaste jurisprudentie volgt hieruit dat niet mag worden afgeleid dat het belang van de minderjarige bij geschillen over gezamenlijke gezagsuitoefening altijd prevaleert over andere belangen. Bij de beoordeling van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing dient de rechter alle omstandigheden van het geval in aanmerking te nemen en tegen elkaar af te wegen.

Uit hoofdstuk 3 is gebleken dat de volgende omstandigheden en belangen in ieder geval dienen te worden meegewogen:

1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen;
2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren;
4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg;

5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving;
6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen;
9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

5.2 Resultaten

Criterium 1: De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen

De noodzaak om te verhuizen speelt een onmiskenbare rol bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. Dit criterium wordt in 14 van de 15 geanalyseerde uitspraken uitvoerig behandeld.

Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat de verzoekende ouder vaak de wens om te gaan samenwonen met zijn of haar nieuwe partner ziet als de noodzaak om te verhuizen. Enkel het feit dat de wens bestaat om te gaan samenwonen met de nieuwe partner wordt over het algemeen niet als noodzaak beschouwd. Wanneer de relatie met de nieuwe partner korter dan twee jaar duurt op het moment van het verzoek of wanneer de partner niet gebonden is aan zijn of haar huidige woonplaats, wordt de wens om te gaan samenwonen met de nieuwe partner in beginsel niet als noodzakelijk geacht. Zo is er in een zaak aangevoerd dat het voor de nieuwe partner onmogelijk is om naar de huidige woonplaats van de minderjarigen te verhuizen, omdat hij twee bedrijven in zijn huidige omgeving heeft.⁶¹ Dit was naar mening van de rechter onvoldoende onderbouwd door de verzoekende ouder waardoor de noodzaak niet voldoende werd aangetoond.

Voorts wordt in een aantal zaken door de verzoekende ouder aangehaald dat zij geen werk of geen woning in de omgeving van de huidige woonplaats kunnen vinden. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat rechters oordelen dat er veelal niet voldoende is gezocht naar een woning of werk in de omgeving van de huidige woonplaats en dat dit niet voldoende onderbouwd is. Het wordt van belang geacht dat er zorgvuldig is gezocht naar een woning of een baan in de omgeving van de ander ouder alvorens er wordt gezocht buiten die omgeving.

⁶¹ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 21 augustus 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:7651

De verhuizende ouder dient dan aan te tonen dat er actief is gezocht naar een woning of een baan in de huidige omgeving of waarom dat onmogelijk is. Het belang van de kinderen om zo dicht mogelijk bij de andere ouder te blijven wonen voert veelal de boventoon.

Criterium 2: De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid

Bovengenoemd criterium wordt in 5 van 15 geanalyseerde uitspraken aangehaald. Dit criterium lijkt - in de uitspraken waarbij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt afgewezen - samen te hangen met de noodzaak tot verhuizing. In de uitspraken waarbij de mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid wordt meegenomen in de beoordeling, is er sprake van een situatie waarin de noodzaak van de verhuizing onvoldoende is aangetoond. Dit brengt met zich mee dat de rechter hoofdzakelijk van mening is dat de verzoekende ouder niet voldoende nagedacht heeft over de gevolgen voor de minderjarige(n) door de verhuizing, zoals de invloed die het heeft op de hobby's, sporten en de sociale contacten van de minderjarige(n).⁶²

Criterium 3: De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te compenseren

De compenserende maatregelen die de verzoekende ouder doet om de verhuizing voor de andere ouder te verzachten, heeft in 8 van de 15 uitspraken een rol gespeeld. Uit deze 8 uitspraken blijkt voornamelijk dat de voorstellen die de verzoekende ouder heeft gedaan niet realistisch worden geacht of niet opwegen tegen de spontane contacten die de andere ouder zou kunnen hebben met de minderjarige(n) wanneer de voorgenomen verhuizing niet plaatsvindt. De verzachtende maatregelen die niet realistisch werden geacht, betrof bijvoorbeeld het voorstel van de verzoekende ouder om de minderjarigen ten allen tijden naar de andere ouder te willen brengen.⁶³ In een andere zaak deed de verzoekende ouder het voorstel om een kamer vrij te maken in haar nieuwe woning die zij beschikbaar zou stellen voor de andere ouder zodat hij bij zijn kinderen zou kunnen zijn wanneer hij hier behoefte aan had. Ook dit voorstel werd niet realistisch geacht bij gescheiden ouders.⁶⁴

⁶² Rechtbank Gelderland 11 oktober 2019, ECLI:NL:RBGEL:2019:5046

⁶³ Rechtbank Zeeland-West Brabant 6 december 2019, ECLI:NL:RBZWB:2019:5973

⁶⁴ Rechtbank Den Haag 27 juni 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:8292

Criterium 4: De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie in overleg

De mate waarin ouders in staat zijn tot onderling overleg heeft in 8 van de 15 uitspraken een rol gespeeld bij de beoordeling van het verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. In deze 8 uitspraken is er in elke situatie sprake van een slechte communicatie tussen de ouders. Bij de toegewezen verzoeken tot vervangende toestemming bij verhuizing, was er ook sprake van slechte communicatie tussen de ouders. Echter, in die zaken zou de voorgenomen verhuizing geen invloed hebben op de verbetering of verslechtering van de communicatie tussen de ouders. In de uitspraken waarin het verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing is afgewezen, speelde de communicatie tussen de ouders een zorgelijke rol. Zo was er in twee gevallen sprake van een dusdanige slechte communicatie waarin er door de verzoekende ouder al geen informatie omtrent de minderjarige(n) aan de andere ouder werd verstrekt en de verzoekende ouder ook geen inzicht heeft gegeven in hoe hij of zij dit in de toekomst anders zou gaan doen.⁶⁵ Ook wanneer er zorgen bestaan over de invulling van het ouderschap van de andere ouder na de voorgenomen verhuizing als gevolg van de slechte communicatie, wordt een verhuizing niet wenselijk geacht.⁶⁶ Voorts blijkt dat wanneer er sprake is van een zodanig verstoorde relatie tussen de ouders dat dit leidt tot de onmogelijkheid om in het belang van de minderjarige(n) te communiceren, een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing in beginsel zal worden afgewezen.

Criterium 5: De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving.

Dit criterium komt in 8 van de 15 uitspraken naar voren. Uit het jurisprudentieonderzoek kan geconcludeerd worden dat de beoordeling van dit criterium veelal te maken heeft met de mate waarin zorg is verdeeld en de mate waarin de andere ouder betrokken is bij het dagelijks leven van de minderjarige(n). Uit 4 van de 7 uitspraken blijkt dat de voorgenomen verhuizing met zich meebrengt dat de andere ouder niet langer actief betrokken kan zijn bij buitenschoolse en sportactiviteiten van de minderjarige(n), hetgeen van zwaarwegend belang wordt geacht voor de bevordering van de band tussen de minderjarige(n) en de andere ouder. Ook wanneer er door de voorgenomen verhuizing inbreuk wordt gemaakt op de spontane contacten tussen de minderjarige(n) en de andere ouder of de mate waarin de andere ouder betrokken kan zijn bij

⁶⁵ Rechtbank Gelderland 11 oktober 2019, ECLI:NL:RBGEL:2019:5046, Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 31 mei 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:5027

⁶⁶ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 november 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:10282

de dagelijkse routine van de minderjarige(n), kan van negatieve invloed zijn op de beoordeling bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing.

Criterium 6: De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg

De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg wordt in 9 van de 15 geanalyseerde uitspraken behandeld. Uit het jurisprudentieonderzoek waarbij een verzoek tot vervangende toestemming tot verhuizing werd toegewezen, bleek dat er sprake was van situaties waarin de verhuizing geen invloed had op de zorgregeling of werd de zorgregeling naar verhouding gecompenseerd. Uit de geanalyseerde uitspraken waarbij een verzoek tot vervangende toestemming tot verhuizing wordt afgewezen, blijkt dat in 7 van de 9 uitspraken waarin dit criterium aangehaald wordt, de zorgregeling zodanig aangetast wordt of onder druk komt te staan dat dit niet in het belang van de andere ouder en/of de minderjarige(n) wordt geacht. Zo was er in veel gevallen sprake van een situatie waarin de minderjarige(n) ook een aantal vaste dagen doordeweeks bij de andere ouder verbleven en zou dit als gevolg van de verhuizing onmogelijk worden gemaakt.

Een andere omstandigheid dat van negatieve invloed kan zijn op de beoordeling van het verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing kan gelegen zijn in de wens van de andere ouder om de zorgregeling juist uit te breiden. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat een dergelijke wens een grote rol speelt bij de beoordeling van het verzoek.⁶⁷

Criterium 7: De frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing

Bovengenoemd criterium wordt in 5 van de 15 uitspraken besproken. In het vorige hoofdstuk is gebleken dat dit criterium sterk samen lijkt te hangen met de criteria 3,5 en 6. Immers, wanneer de verdeling van de zorg in stand kan blijven of wanneer er voldoende compenserende maatregelen worden getroffen, kan de frequentie van het contact tussen de andere ouder en de minderjarige(n) in stand blijven. Echter, bij afgewezen verzoeken tot vervangende toestemming bij verhuizing blijkt de verdeling van de zorg vaak aangetast te worden en is er sprake van onvoldoende compenserende maatregelen om de verhuizing te verzachten, waardoor het de frequentie van het contact tussen de andere ouder en de minderjarige(n) zou dalen als gevolg van de verhuizing.

⁶⁷ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 november 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:10282

Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat de emotionele en sociale hechting bij jonge kinderen met de andere ouder van groot belang wordt geacht en dat dit aangetast wordt wanneer de frequentie van het contact met de andere ouder daalt.⁶⁸ Bij oudere kinderen lijkt het gevaar te liggen in het feit dat zij hun eigen leven gaan opbouwen in hun nieuwe woonplaats waardoor de band met de andere ouder zal verslechteren.⁶⁹ Bovengenoemde omstandigheden zijn van invloed op de afwijzing van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing.

Criterium 8: De leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige is geworteld in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen

Het belang van de minderjarige(n) wordt in 7 van de 15 geanalyseerde uitspraken behandeld. In deze uitspraken zijn het min of meer dezelfde feiten en omstandigheden die van invloed zijn op de beoordeling van het verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. Zo wordt er over het algemeen geoordeeld dat de minderjarige(n) in hun huidige omgeving geworteld zijn doordat zij hier zijn geboren en opgegroeid en wordt de continuïteit van de huidige woonsituatie van zwaarwegend belang geacht. Ook de mogelijkheid tot spontane contacten met familie en vriendjes speelt een grote rol. Een voorgenomen verhuizing zal hier dikwijls een negatieve invloed op hebben.

Daarnaast blijkt uit het jurisprudentieonderzoek dat een verhuizing vaak een grote wijziging met zich meebrengt wat niet in het belang van de minderjarige(n) kan worden geacht. Het belang van de minderjarige(n) om in hun vertrouwde omgeving en dichtbij beide ouders te blijven, weegt dan ook zwaar.

Criterium 9: De (extra) kosten als gevolg van de verhuizing

In de 15 geanalyseerde uitspraken is dit criterium slechts één keer naar voren gekomen. In deze uitspraak was sprake van een situatie waarin beide ouders geen financiële mogelijkheden hadden om de omgang na de verhuizing te bekostigen.

Uit het jurisprudentieonderzoek kan geconcludeerd worden dat de rechters bij de beoordeling van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing vaak niet toekomen aan de beoordeling van dit criterium, omdat bij beoordeling van de andere criteria al is gebleken dat de voorgenomen verhuizing niet wenselijk wordt geacht.

⁶⁸ Rechtbank Rotterdam 19 november 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9422

⁶⁹ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 2 oktober 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:3657

5.3 Samenhang criteria

Uit het jurisprudentieonderzoek volgt dat het onduidelijk blijft in hoeverre de criteria samenhangen bij de beoordeling van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. Het is niet zo dat alle criteria behandeld worden bij een dergelijk verzoek of dat alle door de rechter behandelde criteria onvoldoende onderbouwd zijn bij de afgewezen verzoeken tot vervangende toestemming bij verhuizing. Welke criteria er in combinatie met elkaar van doorslaggevend belang zijn bij de afwijzing van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing, is erg casuïstisch.

Wel is gebleken dat een aantal criteria zwaar hebben meegewogen bij de afgewezen verzoeken tot vervangende toestemming bij verhuizing. Dit zijn de volgende criteria:

- De noodzaak van de verhuizende ouder om te verhuizen;
- De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te compenseren;
- De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie in overleg;
- De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
- De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg.

Uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken dat wanneer bovengenoemde criteria onvoldoende worden onderbouwd, een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing eerder zal worden afgewezen.

5.4 Conclusie

Naar aanleiding van het voorgaande, kan de volgende vraag beantwoord worden:

‘Welke feiten en omstandigheden zien erop toe dat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt afgewezen blijkens jurisprudentieonderzoek?’

Gebleken is dat de noodzaak tot de verhuizing vrijwel niet is aangetoond in de geanalyseerde uitspraken. De noodzaak van de verzoekende ouder lag veelal in de wens om te gaan samenwonen met de partner of er werd betoogd dat er geen mogelijkheid was tot vinden van werk of een woning in de omgeving van de huidige woonplaats. Wanneer dit onvoldoende onderbouwd is, zullen deze argumenten in beginsel leiden tot afwijzing van het verzoek.

Voorts is gebleken dat de geboden alternatieven van de verzoekende ouder om de verhuizing voor de andere ouder te verzachten, vaak niet realistisch zijn en niet opwegen tegen de spontane contacten die wegvallen tussen de minderjarige(n) en de andere ouder als gevolg van de verhuizing.

Daarnaast vloeit uit het jurisprudentieonderzoek voort dat wanneer de communicatie tussen de ouders zodanig verslechterd is en er geen zicht is op de invulling van de informatievoorziening met betrekking tot de minderjarige(n) na de verhuizing, dit over het algemeen leidt tot afwijzing van het verzoek. Dit geldt ook wanneer de ouders niet in staat zijn om gezamenlijk in het belang van de minderjarige(n) beslissingen te nemen.

Tot slot is gebleken dat een verhuizing niet wenselijk is, wanneer de zorgregeling als gevolg van de verhuizing dusdanig onder druk komt te staan dat dit niet in het belang van de minderjarige(n) en de andere ouder wordt geacht.

Hoofdstuk 6: Conclusie en aanbevelingen

In de vorige hoofdstukken is op basis van de wet- en regelgeving, literatuur- en jurisprudentieonderzoek antwoord gegeven op de deelvragen die leiden tot beantwoording van de centrale vraag. Aan de hand van die bevindingen zal antwoord gegeven worden op de centrale vraag.

De centrale vraag luidt:

‘Welk advies kan de medewerkers van EBH Legal gegeven worden met betrekking tot de relevante feiten en omstandigheden bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing op grond van art. 1:253a BW blijkens wet- en regelgeving, literatuur en jurisprudentieonderzoek?’

6.1 Conclusie

Uit het onderzoek blijkt dat de uitspraak van de Hoge Raad van 25 april 2008 leidend is geweest voor de manier waarop verzoeken tot vervangende toestemming bij verhuizing worden beoordeeld. De verzoeken dienen te worden beoordeeld naar alle omstandigheden van het geval: alle belangen dienen tegen elkaar te worden afgewogen. Dit betekent dat uit de omstandigheid dat in art. 1:253a is bepaald dat de rechtbank een zodanig besluit neemt als haar het in het belang van het kind wenselijk voorkomt, niet mag worden afgeleid, dat het belang van het kind bij geschillen over gezamenlijk gezag altijd zwaarder weegt dan andere belangen.

Er zijn een negental criteria waaraan de rechter dient te toetsen bij een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. Deze criteria zijn opgenomen in de tabellen van bijlage I en II. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat er lang niet altijd aan al deze criteria wordt getoetst. De noodzaak tot verhuizing speelt vaak wel grote rol bij de beoordeling van een verzoek tot vervangende toestemming tot verhuizing, maar is niet altijd van doorslaggevend belang voor het toewijzen van het verzoek. De criteria die – naast de noodzaak tot verhuizing - bij zowel de toe- en afgewezen verzoeken een essentiële rol spelen zijn:

- De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te compenseren;
- De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
- De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving.

Het is niet mogelijk gebleken om een specifieke lijst op te stellen van feiten en omstandigheden die ertoe leiden dat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt toe- of afgewezen. Uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken dat één enkel criterium op zich geen doorslag kan geven bij de beoordeling van het verzoek. De criteria worden in samenhang beoordeeld. Welke combinatie van criteria er van belang zijn, is erg casuïstisch gebleken.

6.2 Aanbevelingen

Op basis van dit onderzoek kunnen onderstaande aanbevelingen aan EBH Legal worden gedaan.

Ingeval een cliënt de wens voorlegt een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing ex art. 1:253a BW in te dienen, dan is het van belang om alle feiten en omstandigheden van zo concreet mogelijk in beeld te krijgen die mogelijk tot een toewijzing van het verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing zouden kunnen leiden. Daarbij is het belangrijk om na te gaan of er voldoende informatie is om de negen criteria (zie bijlage I en II) zorgvuldig te kunnen onderbouwen. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat de feiten en omstandigheden in onderling verband beoordeeld worden: des te uitgebreider en zorgvuldiger de feiten en omstandigheden aangevoerd worden, des te groter de kans dat het verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing wordt toegewezen. Teneinde de onderbouwing van de verschillende criteria inzichtelijker te maken zal hieronder een schema volgen met de feiten en omstandigheden die ertoe leiden dat er aan de criteria voldaan wordt. Deze lijst met feiten en omstandigheden is niet uitputtend, maar geeft handvatten om een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing voldoende te kunnen onderbouwen.

Criterium	Feiten en omstandigheden
De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen	1. Isolement van de verhuizende ouder in de huidige omgeving;

	2. Betere kansen op financiële onafhankelijkheid in de gewenste woonplaats; 3. Bestendige relatie (lees: langer dan 2 jaar) met nieuwe partner die gebonden is door werk of kinderen aan zijn huidige woonplaats; 4. De gewenste woonplaats betreft de woonplaats waar de verhuizende ouder lange tijd heeft gewoond voor hij/zij samen was met de andere ouder; 5. Persoonlijke ontwikkeling – door bijvoorbeeld studie – wordt mogelijk gemaakt door de verhuizing
De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid	1. Er is aantoonbaar, zorgvuldige informatie ingewonnen met betrekking tot de nieuwe school/opvang en buitenschoolse activiteiten in de gewenste woonplaats; 2. Aannemelijk maken dat de kinderen voldoende bekend zijn in de nieuwe woonplaats. Bijvoorbeeld doordat daar familie woont.
De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren	1. De verhuizende ouder neemt het halen/brengen van de kinderen van en naar de andere ouder voor zijn rekening; 2. De verhuizende ouder is bereid de kinderen meer weekenden/vakanties bij de andere ouder door te laten brengen.
De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg	1. Er kan aannemelijk worden gemaakt dat de verhuizing geen invloed heeft op de eventuele verslechtering/verbetering van de communicatie; 2. De verhuizing zal voor meer rust brengen in de communicatie doordat de confrontatiemomenten tussen de ouders zullen afnemen; 3. Er wordt een traject gestart om de communicatie te verbeteren.
De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving	1. Aantoonbaar is dat de zorgregeling als gevolg van de verhuizing niet of gering wordt aangetast; 2. Voldoende compenserende maatregelen stellen in de

	zorgregeling waardoor het onverminderd contact in stand blijft.
De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg	1. Er is sprake van een situatie waarbij de zorgregeling vrijwel niet wordt aangetast door de verhuizing; 2. Het voorstellen van een zorgregeling die praktisch haalbaar is na de verhuizing; 3. Voldoende maatregelen voorstellen om de inbreuk op de huidige zorgregeling te compenseren.
De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing	1. Er is in de huidige situatie al geen sprake van ‘spontane’ contacten tussen de kinderen en de andere ouder, de verhuizing zal dit dus ook niet aantasten; 2. De zorgregeling blijft in stand; 3. Er worden voldoende compenserende maatregelen geboden.
De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen;	1. De kinderen zijn jong. Jonge kinderen (lees: tot 4 jaar) zullen zich over het algemeen makkelijk aanpassen in een nieuwe omgeving; 2. De kinderen zijn vertrouwd in de omgeving, waardoor de impact van de verhuizing minder groot is; 3. Kindgesprekken hebben uitgewezen dat de kinderen geen bezwaar hebben tegen de verhuizing.
De (extra) kosten van het contact na de verhuizing	Dit criterium speelt slechts een rol wanneer de extra kosten van het contact na de verhuizing dusdanig hoog worden dat het de ouders onmogelijk wordt gemaakt om de zorgregeling of het contact tussen de andere ouder en de kinderen te kunnen waarborgen.

Het is met betrekking tot bovenstaande schema van belang om te benoemen dat de criteria in samenhang met elkaar beoordeeld worden. Het is raadzaam om zoveel mogelijk criteria uitvoerig te onderbouwen. Daarbij geeft bovenstaand schema inzicht in de feiten en omstandigheden die aangevoerd kunnen worden per criterium zodat een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing toegewezen zou kunnen worden.

Daarnaast kunnen de tabellen in bijlage I gebruikt worden om inzicht te krijgen in de feiten en omstandigheden die er in samenhang toe kunnen leiden dat een verzoek tot vervangende

toestemming bij verhuizing toegewezen wordt. Ook kan er gebruik worden gemaakt van de tabellen in bijlage II hierin komen de samenhangende feiten en omstandigheden naar voren die leiden tot afwijzing van een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing. Op deze wijze kan een cliënt passend advies gegeven worden een voorgenomen verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing.

Literatuurlijst

Boeken, artikelen en websites

Bruning

M.R. Bruning, '*Wetsgeschiedenis art. 1:266 BW*', in: S.F.M. Wortmann (red.), *Groene Serie Personen- en familierecht*, Deventer: Wolters Kluwer

De Roode 2014

M. de Roode, '*Geschiedenis van scheiden: toen het nog lijden was*', 9 maart 2014, scientias.nl

CBS 2019

Centraal Bureau voor de Statistiek (2019), *Huwelijksontbindingen door echtscheidingen en overlijden*, 8 november 2019

CBS 2019

Centraal Bureau voor de Statistiek (2019), *Echtscheidingen: leeftijdsverschil, kinderen, geboorteland en huwelijksduur*, 27 juni 2019

Punselie

E.C.C. Punselie, '*Geschillen over verhuizing*', in: S.F.M. Wortmann (red.), *Groene Serie Personen- en familierecht*, Deventer: Wolters Kluwer

Punselie

E.C.C. Punselie, '*De rechter als bemiddelaar en beslisser*', in: S.F.M. Wortmann (red.), *Groene Serie Personen- en familierecht*, Deventer: Wolters Kluwer

Koens

M.J.C. Koens, '*Commentaar op art. 1:253a BW*', in: *T&C Ondernemingsrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2019

Melchior mediations

'*Wat doet een mediator?*', www.melchiormediations.nl, 19 april 2017

Govers

L.J.W. Govers, '*De 1:253a-procedure*', www.familierechtadvocaatzoetermeer.nl

Ter Voert

M. Ter Voert, *Scheidingen 2016* (fact sheets 2017-01), Den Haag: WODC 2017, www.wodc.nl

Vellekoop

P. Vellekoop, '*Geschillen over de uitoefening van het ouderlijk gezag*', www.ebhlegal.nl, 28 mei 2019

Vlaardingerbroek

P. Vlaardingerbroek e.a., *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2017

Jurisprudentie

Hoge Raad 25 april 2008, ECLI:NL:HR:BC5901

Hoge Raad 30 maart 2018, ECLI:NL:HR:2018:463

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 21 augustus 2007, ECLI:NL:GHSHE:2007:BB6006

Gerechtshof Amsterdam 21 mei 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:2542

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 17 oktober 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:4824

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 21 november 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9124

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 19 december 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9777

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 19 december 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:6104

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 12 februari 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:2770

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 18 maart 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:2219

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 8 april 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:2917

Gerechtshof Amsterdam 8 april 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:1996

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 18 september 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:3811

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 12 april 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:3470

Gerechtshof Den Haag 16 mei 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:1158

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 31 mei 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:5027

Gerechtshof Den Haag 25 juli 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:1912

Gerechtshof Amsterdam 7 augustus 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:2882

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 21 augustus 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:7651

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 2 oktober 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:3657

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 20 december 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:5462

Gerechtshof Amsterdam 22 januari 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:177

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 2 mei 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:1654

Gerechtshof Amsterdam 2 juli 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:2624

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 11 juli 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:2419

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 25 juli 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:2821

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:6702

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 28 november 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:10282

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 28 november 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4361

Rechtbank Noord-Nederland 11 juni 2013, ECLI:NL:RBNNE:2013:3470

Rechtbank Limburg 16 april 2014, ECLI:NL:RBLIM:2014:4046

Rechtbank Rotterdam 7 februari 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:11097

Rechtbank Den Haag 1 maart 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:2439

Rechtbank Den Haag 7 maart 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:2651

Rechtbank Den Haag 4 april 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:16307

Rechtbank Den Haag 27 juni 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:8292

Rechtbank Den Haag 19 juli 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:7707

Rechtbank Rotterdam 19 november 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9423

Rechtbank Rotterdam 19 november 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9422

Rechtbank Den Haag 6 augustus 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:8027

Rechtbank Midden-Nederland 7 augustus 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:3519

Rechtbank Amsterdam 23 augustus 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:5121

Rechtbank Den Haag 1 oktober 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:8584

Rechtbank Gelderland 11 oktober 2019, ECLI:NL:RBGEL:2019:5046

Rechtbank Zeeland-West Brabant 6 december 2019, ECLI:NL:RBZWB:2019:5973

Bijlage I

Hieronder volgt het analyseschema van de bestudeerde uitspraken omtrent een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing welke zijn toegewezen. De criteria zijn in de tabel middels nummers weergegeven. De criteria zijn als volgt genummerd:

1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen;
2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren;
4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg;
5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving;
6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen;
9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

ECLI	1	2	3	4	5	6	7	8
ECLI:NL:GHARL:2019:6702	De moeder is na de scheiding in isolement gekomen, mede door het gedrag van de vader en zijn familie. Zij kan niet meer alle winkels betreden en er worden valse meldingen bij de politie over haar gedaan. Dit is voldoende noodzaak om te verhuizen.	Kind 1 kampt met gehoor problemen, de door de moeder uitgezochte basisschool in de nieuwe woonplaats biedt hiervoor de juiste begeleiding. De kosten van de kinderopvang en overblijfkosten zullen lager zijn na de verhuizing. Ook de reistijd voor moeder naar haar werk zal korter zijn, waardoor zij meer tijd aan haar kinderen kan besteden.	Moeder heeft aangeboden om op woensdagmiddag de kinderen te laten skypen met hun vader, omdat deze dag in de zorgregeling komt te vervallen. Daarnaast mogen de kinderen vaker en langer naar hun vader in de vakanties en zal zij de reiskosten voor de vader op zich nemen.	Er zijn problemen in de onderlinge communicatie. Er is sprake van onderling wantrouwen. De ouders overleggen over de kinderen middels een digitale agenda. Het ziet er niet naar uit dat de communicatie verbeterd als de ouders bij elkaar in de buurt blijven wonen.	-	De zorgregeling voor de weekenden kan in stand blijven, behoudens een aangepaste begintijd in verband met de reistijd. Alleen de woensdagnamiddag komt te vervallen.	-	De kinderen zijn vertrouwd met de omgeving van de nieuwe woonplaats. Zij hebben daar eerder gewoond, ook de familie van moederszijde woont daar.
ECLI:NL:RBDHA:2019:8584	De moeder ziet de verhuizing naar de gewenste woonplaats als uiterste redmiddel van de zorgelijke situatie – als gevolg van de strijd tussen ouders - waarin de kinderen zitten. Deze gedwongen keuze voor de kinderen kan niet in hun belang worden geacht.	De moeder heeft zich uitgebreid voorbereid op de verhuizing. Zij heeft de school, sporten en haar huurovereenkomst al opgezegd. Daarnaast heeft zij het er goed met de kinderen over gehad.	-	De huidige zorgregeling veroorzaakt veel onrust. De ouders zijn niet in staat gebleken hierover te overleggen. Beide ouders blijven bij hun eigen standpunt.	-	-	-	Beide kinderen voelen zich vertrouwd in de nieuwe woonplaats en met de nieuwe partner van moeder. Zij hebben ook al kennis gemaakt met nieuwe scholen en sportclubs. Zij vinden het verminderde contact met hun vader niet

								erg. Een afwijzing van het verzoek van moeder kan leiden tot afwijzing van de vader door de kinderen.
ECLI:NL:GHSHE:2019:1654 ⁷⁰			De moeder neemt het halen en brengen van de kinderen voor haar rekening.	Er is sprake van moeizame communicatie tussen de ouders. Dit was voor de verhuizing al zo en is na de verhuizing op dezelfde manier voortgezet. Terugverhuizen zal geen invloed hebben op de communicatie.	Dit is in stand gebleven doordat de moeder uitvoering geeft aan de zorgregeling.	De moeder heeft sinds de verhuizing uitvoering gegeven aan de zorg- en contactregeling tussen de vader en de kinderen.		De moeder is gedurende de procedure met de kinderen verhuisd. De kinderen zijn daar geworteld, doen het goed op school en hebben daar hun vrienden en sociale contacten.
ECLI:NL:GHSHE:2019:2419		De kinderen hebben al kennis gemaakt op hun nieuwe school en de peuteropvang. Ook hebben zij al een aantal keer in het nieuwe huis gelogd. De kinderen hebben behoefte aan rust	De moeder heeft voorgesteld dat de kinderen de helft van de weekenden en vakanties bij de vader kunnen verblijven. Op die manier kunnen de kinderen ook sportactiviteiten bij	De communicatie tussen de ouders staat onder spanning. De kinderen zijn al enkele keren getuige geweest van een dergelijke confrontatie.	De afstand van de aangekochte woning door de moeder is 25km van de vader. Dit is geen dermate grote afstand dat het een beletsel vormt			De kinderen zijn nog erg jong en nauwelijks in hun huidige woonplaats geworteld. Zij zijn voldoende flexibel en worden geacht om zich snel en makkelijk aan te passen aan hun

⁷⁰ 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

		en regelmaat en het is niet in het belang van de kinderen om de verhuizing nog langer uit te stellen.	de vader blijven ondernemen.	Het woonachtig zijn in dezelfde woonplaats vergroot de kans op onverwachte ontmoetingen tussen de ouders, wat voor confrontaties zal zorgen. Dit is niet in het belang van de kinderen.	voor de vader om zijn rol als ouder actief te blijven vervullen.			nieuwe omgeving en/of nieuwe school.
ECLI:NL:GHSHE:2019:4361 ⁷¹	De moeder is geboren in de gewenste woonplaats en is daar opgegroeid. Zij is vanwege de relatie met de vader naar haar huidige woonplaats verhuisd. Zij blijkt daar nu een geïsoleerd leven te leiden. Zij heeft een partner in de gewenste woonplaats, waar zij een weekend per twee weken met de minderjarige verblijft. Ook haar kans op werk blijkt groter in de gewenste		De moeder is bereid om de minderjarige gedurende de omgangsweken te halen en te brengen en het weekend uit te breiden met de vrijdagavond.		Door de verhuizing zal de vader op minder regelmatige basis contact hebben met de minderjarige en zal de minderjarige in de toekomst niet zelfstandig naar de vader kunnen gaan. Ook wordt de vader beperkt in zijn mogelijkheden	De vader heeft de minderjarige een weekend per 14 dagen. In beginsel werd hier de woensdagmiddag aan toegevoegd, maar hier bleek hij niet toe in staat. Dit zal niet veranderen als gevolg van de verhuizing.		Door de verhuizing zal de minderjarige weer van school moeten veranderen en wordt de continuïteit in zijn huidige leer- en ontwikkelingsproces onderbroken.

⁷¹ 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

	woonplaats. Het wonen in de huidige woonplaats heeft zo'n negatieve weerslag op de moeder dat dit ook het leven van de minderjarige beïnvloed.				tot contact met de school in de andere woonplaats vanwege de afstand.			
ECLI:NL:RBAMS:2019:5121	De moeder is zwanger van haar nieuwe partner. Zij woont nu in bij haar moeder. Dit is een onwenselijke situatie. In haar gewenste woonplaats heeft haar nieuwe partner een huis, een baan en daar bestaat een sociaal netwerk waarin de minderjarige zou kunnen worden opgevangen. Ook de afstand tussen de huidige woonplaats van moeder t.o.v. woonplaats vader verschilt nauwelijks met de afstand naar de gewenste woonplaats.	De moeder kan de verhuizing naar de gewenste woonplaats goed combineren met haar huidige baan. In noodsituaties kan de minderjarige mee naar het werk. Ook de partner, familie en vrienden in de gewenste woonplaats zijn beschikbaar voor noodopvang.		Tijdens de procedure is gebleken dat de communicatie tussen de ouders sowieso verbeterd moet worden. Zij gaan hiervoor deelnemen aan een traject. Hier heeft de verhuizing geen invloed op.		De zorgregeling kan op dezelfde manier plaats blijven vinden na de verhuizing zoals dat nu ook gebeurt.		
ECLI:NL:GHDHA:2018:1158 ⁷²	De vader is met de minderjarige verhuisd		De vader neemt het halen en brengen			De zorgregeling blijft in stand. De		De verhuizing heeft al plaatsgevonden.

⁷² 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

	naar de nieuwe woonplaats. Sinds het uiteengaan van partijen heeft de vader de volledige zorg op zich genomen. De vader kon geen woning op korte termijn vinden in de voormalige woonplaats. Daarnaast was hij genoodzaakt een baan te zoeken buiten de voormalige woonplaats. Dit zorgde ervoor dat hij genoodzaakt was naar de huidige woonplaats te verhuizen.		van de minderjarige van en naar de moeder voor zijn rekening.			minderjarige verblijft een weekend per 14 dagen bij de moeder en zij hebben op woensdag telefonisch contact.		De minderjarige is geworteld in de nieuwe omgeving en heeft daar een sociaal netwerk opgebouwd. Een terugverhuizing zou het leven van de minderjarige opnieuw overhoop halen.
ECLI:NL:RBROT:2018:11097	De moeder is in de gezamenlijke woning van partijen blijven wonen in Vlaardingen. De moeder is niet in staat om het aandeel van de vader in de woning over te nemen. Het huis moet worden verkocht. De moeder staat al twee jaar ingeschreven voor een huurwoning in Vlaardingen, maar er is niks beschikbaar. De vrije sector is geen optie voor haar. Er is	De vrouw heeft een nieuwe partner die in Alblasterdam woont. De minderjarigen kunnen het goed vinden met de nieuwe partner en zijn kinderen. De moeder en de minderjarigen kunnen daar intrekken. De moeder heeft een school uitgezocht waar ook de	De moeder is bereid het halen en brengen van de minderjarig van en naar de vader voor haar rekening te nemen. Dit is voldoende compensatie.			Het zwaartepunt van de dagelijkse verzorging en opvoeding ligt bij de moeder, ook financieel. De kinderen blijven normaal gesproken tot maandagochtend bij de vader. Dit zal aangepast moeten worden. Dit belang van de vader weegt niet zo zwaar als het belang van de minderjarige.		Gelet op de leeftijd van de minderjarige is er geen grond om eraan te twijfelen dat de minderjarige over voldoende flexibiliteit beschikt om nieuwe sociale contacten op te bouwen. Daarbij is de afstand alblasterdam – Vlaardingen niet zodanig groot dat dit een belemmering vormt voor het contact tussen de minderjarige en zijn

	sprake van objectieve noodzaak voor de verhuizing.	kinderen van de partner op zitten.						vriendjes in Vlaardingen.
ECLI:NL:GHDHA:2018:1912 ⁷³	Moeder heeft al 3 jaar een nieuwe partner. Woont nu in bij haar moeder. Vader woont met nieuwe partner in echtelijke woning. De leefsituatie van minderjarige verbetert wanneer moeder een andere woning betreft. De woningen waarop zij mag reageren in haar huidige woonplaats is gering. Van de partner van moeder kan niet worden verwacht dat hij naar de huidige woonplaats van moeder verhuisd. Hij heeft een zorgregeling t.a.v. zijn kinderen en zijn baan maakt dit onmogelijk.							Een schoolovergang ligt hoe dan ook in het verschiet. De moeder zal buiten de huidige woonplaats moeten gaan wonen nu zij niet in aanmerking komt voor een woning in haar huidige woonplaats.
ECLI:NL:GHARL:2018:3470	Het belang van de moeder om te verhuizen bestaat primair uit de wil om met de nieuwe	De moeder heeft de verhuizing goed voorbereid. Zij heeft al jarenlang de wens	De moeder heeft aangegeven alternatieven te willen voorstellen mocht de	Er bestaan spanningen tussen de ouders. Dit heeft tot	De vader is van mening dat er door de verhuizing geen spontane	De zorgregeling kan ook na de verhuizing in stand blijven.		Tijdens de kindgesprekken is gebleken dat kind 1 het niet uitmaakt of hij verhuist of niet.

⁷³ 1.De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8.De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9.De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

	partner, zijn de dochter en de minderjarigen te gaan samenwonen. Zij zullen bevrijd zijn van dubbele woonlasten. Met het oog op het werk van de nieuwe partner en de woonplaats van de familie is het wenselijk om naar de beoogde woonplaats te verhuizen.	om te verhuizen, maar gewacht tot een moment waarop zij dacht een verhuizing pas verantwoord zou zijn. Het nieuwe woonadres is bekend en heeft de kinderen op zorgvuldige geselecteerde scholen ingeschreven.	weekendregeling een keer niet door kunnen gaan. Ook is zij bereid de kinderen telkens te halen en te brengen of de reiskosten van de vader te vergoeden.	verschillende confrontaties geleid. Een verhuizing zal voor meer rust voor alle partijen zorgen.	contacten meer kunnen plaatsvinden tussen de kinderen en hem. Dit is de laatste jaren ook nooit gebeurd, dus geen gegronde reden.			Kind 2 heeft voorkeur uitgesproken voor de verhuizing. Zij vinden het beide leuk in de gewenste woonplaats en kunnen goed met de stiefvader opschieten. Ook zijn zij het eens met de door de moeder voorgestelde scholen.
ECLI:NL:RBMNE:2019:3519	De moeder heeft al lange tijd de wens om te verhuizen. Dit speelde al tijdens het huwelijk van de ouders, ook toen zij geen kinderen hadden. Moeder is in de gewenste woonplaats opgegroeid en heeft daar haar familie. Zij voelt zich ongelukkig in haar huidige woonplaats, vader erkent dit. Dat moeder zo ongelukkig is in haar huidige woonplaats heeft weerslag op de kinderen.	Moeder heeft een baan gevonden in de beoogde woonplaats en zicht op een woonruimte. Daarnaast heeft zij zich georiënteerd op scholen voor de minderjarigen en een judoschool voor kind 1.	De moeder heeft een zorgregeling voorgesteld waarbij het verlies aan doordeweeks contact in de weekenden en vakanties gecompenseerd wordt.		Door de afstand als gevolg van de verhuizing worden de mogelijkheden tot doordeweeks en/of spontaan contact tussen de vader en de kinderen beperkt.			De kinderen zijn weliswaar opgegroeid in hun huidige woonplaats, maar er zijn geen aanwijzingen dat ze de veranderingen niet aan zouden kunnen.
ECLI:NL:GHAMS:2019:	De moeder heeft voldoende financiële noodzaak voor verhuizing. Zij heeft	De moeder heeft de schoolkeuze zorgvuldige voorbereid. Zij	Nu de vader over een woning beschikt, is de moeder bereid om			De zorgregeling betrof voor de verhuizing 1 zaterdag per 4		De verhuizing is een ingrijpende verandering geweest voor de kinderen.

177 ⁷⁴	nagenoeg de volledige zorg voor de kinderen en draagt alle kosten. De vader betaalt de kinderalimentatie niet. Haar financiële situatie sinds de verhuizing is aanzienlijk verbeterd nu haar maandlasten ruim 300 lager zijn door huurtoeslag. Het gaat ook beter met de moeder sinds de verhuizing omdat zij in de nieuwe woonplaats een sociaal netwerk heeft.	heeft contacten gelegd met de school en de hulpverlening.	de zorgregeling uit te breiden naar 1 weekend in de 14 dagen. De moeder is bereid het merendeel van het halen en brengen van de kinderen opzich te nemen.			weken voor de vader omdat hij geen woning had. Daarnaast had de vader incidentele doordeweekse contacten met de kinderen.		Het gaat nu goed met de kinderen op hun nieuwe woonplaats en op school. Terugverhuizen zal opnieuw belastend zijn voor de kinderen.
ECLI:NL:GHSHE:2019:2821	Er is sprake van een bestendige relatie tussen moeder en de nieuwe partner. Moeder heeft werk gevonden in de nieuwe woonplaats en er is een samenlevingscontract – mocht de relatie stranden – dat moeder nog in het huis mag blijven.	De moeder heeft de minderjarige – in verband met de lange wachtlijsten – alvast ingeschreven op een buitenschoolse opvang.	De moeder spant zich in om de banden van de minderjarige met de vader zoveel mogelijk te waarborgen. Zij heeft haar volledige medewerking verleend aan contactmomenten en het halen en brengen voor haar rekening genomen.	De moeder moet de vader beter informeren over en betrekken bij de te nemen beslissingen over minderjarige.		De contactmomenten tussen vader en de minderjarige zijn om onbekende redenen stopgezet.		

⁷⁴ 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

			Daarnaast heeft moeder aangegeven vadersfamilie met de minderjarige te blijven bezoeken.					
ECLI:NL:GHSHE:2018:5462	Moeder heeft een nieuwe partner en wil een studie aan de universiteit van Tilburg gaan volgen om zichzelf verder te ontwikkelen. De opbouw van een nieuw leven en verdere persoonlijke ontwikkeling kan een verhuizing rechtvaardigen.		De moeder heeft de verhuizing met de vader besproken. Zij heeft diverse voorstellen gedaan om het contact tussen vader en de minderjarige zo optimaal mogelijk te houden. De vader biedt onvoldoende flexibiliteit om tot een oplossing te komen.		Er is een nieuwe zorgregeling opgesteld waardoor het contact tussen de vader en de minderjarige gewaarborgd blijft.	De zorgregeling zoals die is, kan niet in stand blijven na de verhuizing. Hier is een andere regeling voor opgesteld.	De frequentie van het contact van de minderjarige en de vader zal door de verhuizing afnemen. De doordeweekse contacten zullen niet meer mogelijk zijn. Hieraan kan een andere invulling worden gegeven.	De jonge leeftijd van de minderjarige verzet zich niet tegen de verhuizing.
ECLI:NL:RBDHA:2018:2439 ⁷⁵	De voorgenomen verhuizing van moeder zal haar in de gelegenheid stellen terug te keren naar de omgeving waarin zij het familiebedrijf samen met haar ouders en haar partner		De moeder heeft voorgesteld de reiskosten voor de zorgregeling op zich te nemen en dat zij het halen en brengen een weekend per maand op zich zal nemen.		De vader heeft aangegeven dat hij fulltime werkt en dat doordeweekse contacten voorlopig in geen enkel	Vanaf het moment dat de minderjarige naar de basisschool zou gaan is er voorzien in het ouderschapsplan van een regeling waarbij de minderjarige om		De minderjarige heeft relatief kort in de huidige woonplaats gewoond en is daardoor nog niet geworteld in de omgeving. Zij zal komen te wonen in

⁷⁵ 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

	kan runnen. Er bestaat geen absolute noodzaak maar de moeder heeft voldoende belang om terug te verhuizen gezien haar jonge leeftijd (20); zij heeft nog geen mogelijkheid gehad zichzelf professioneel te ontwikkelen.				geval haalbaar zijn.	het weekend bij haar vader is. De verhuizing heeft hierop geen invloed.		een rustige omgeving.
--	---	--	--	--	----------------------	---	--	-----------------------

Bijlage II

Hieronder volgt het analyseschema van de bestudeerde uitspraken omtrent een verzoek tot vervangende toestemming bij verhuizing welke zijn afgewezen. De criteria zijn in de tabel middels nummers weergegeven. De criteria zijn als volgt genummerd:

1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen;
2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren;
4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg;
5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving;
6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen;
9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

ECLI	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ECLI:NL:RBDHA:2019:8027	Onvoldoende aangetoond: enige reden voor verhuizing naar woonplaats B is de nieuwe partner van moeder met wie zij pas een jaar een relatie heeft. Ze heeft nu een koophuis en een bestendige baan.	Voldoende: Moeder wil met dochter bij nieuwe partner intrekken en heeft vijf scholen geraadpleegd voor een plek na de zomervakantie.	Voldoende: Moeder heeft een nieuwe zorgregeling voorgesteld waarin de vader een grote rol van dochter zal blijven spelen. Zij biedt meer effectieve uren in de weekenden.			De rol van de vader wordt aangetast. De zorg van de vader voor de minderjarige zal anders worden. Hij zal minder contact met de school hebben en het sporten met minderjarige in het weekend zal aangetast worden.	De frequentie blijft hetzelfde.		
ECLI:NL:RBGEL:2019:5046	Onvoldoende aangetoond: moeder werkt nu in de gewenste nieuwe woonplaats Maarssen, maar heeft onvoldoende aangetoond dat zij geen werk kan vinden in haar huidige woonplaats Arnhem. Er is niet gebleken dat de reisafstand belastend is.	Onvoldoende: de moeder heeft nauwelijks nagedacht over de gevolgen op het leven van de minderjarige als gevolg van de verhuizing, zoals de invloed die het heeft op haar hobby's, sporten en kinderfeestjes.	Het voorstel van moeder om de minderjarige 3 weekenden per maand naar vader te laten gaan is niet voldoende. Het verandert de situatie niet dat vader veel minder betrokken zal zijn bij het dagelijks leven van minderjarige.	Communicatie tussen ouders was niet optimaal en zal door de verslechteren. De moeder heeft geen inzicht gegeven in hoe zij denkt de informatievoorziening en communicatie omtrent minderjarige te verbeteren.		Forse inbreuk op de zorgregeling: de woensdag- en vrijdagmiddag bij de vader komen te vervallen als gevolg van de verhuizing. Ook de donderdagmiddag bij de oma aan vaderszijde.	De frequentie van het contact tussen vader en minderjarige daalt met 2 dagen per week. Dit is een te grote aantasting van het contact		
ECLI:NL:GHAMS:2019:2624	De moeder wil bij haar huidige partner intrekken omdat zij een samengesteld gezin zouden vormen. Haar		De kinderen willen graag naar de nieuwe woonplaats verhuizen en zij zijn gewend aan verhuizingen. De raad is van mening dat de kinderen kunnen						

	huidige woning voorziet in de ruimte om zowel haar nieuwe partner, zijn dochter als haar dochter daarin te laten wonen. Daarnaast heeft de moeder geen economische noodzaak om naar de nieuwe woonplaats te verhuizen. Zij heeft in baan in haar huidige woonplaats. Ook haar partner is niet gebonden met zijn baan aan de nieuwe woonplaats.		verhuizen omdat de moeder de kinderen nu elke keer naar school brengt van de nieuwe woonplaats naar de oude woonplaats. Dit staat in deze zaak juist ter discussie. Hof vindt het in het belang van de kinderen om dicht bij hun vader te blijven wonen, zodat hij voldoende betrokken kan blijven.						
ECLI:NL:GHARL:2019:10282⁷⁶	De noodzaak is gelegen in de wens van de moeder om met haar nieuwe partner en zijn kinderen te gaan samenwonen. Vanwege de zorgregeling van de partner m.b.t.			Door de slechte communicatie tussen de ouders bestaat de kans dat de vader minder ruimte zal krijgen om invulling te geven aan zijn vaderschap.	De vader is op dit moment actief betrokken bij school- en sportactiviteiten van de minderjarigen: hij brengt de minderjarigen naar zwemles,	De verdeling van de zorg zal worden ingeperkt voor de vader. Ook zijn wens om de zorgregeling uit te breiden zal niet meer mogelijk		De minderjarigen zijn geworteld in hun huidige woonplaats, zij zijn daar geboren en getogen en hun vader woont dichtbij. Het	

⁷⁶ 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

	zijn kinderen is een verhuizing voor hem naar de huidige woonplaats van moeder niet mogelijk.				naar school en neemt deel aan naschoolse activiteiten. Door de verhuizing zou dit hem onmogelijk worden gemaakt.	zijn door de verhuizing.		wordt niet in het belang van de kinderen geacht dat de continuïteit van de huidige woonsituatie doorbroken wordt.	
ECLI:NL:RBZWB:2019:5973	De moeder heeft aangegeven goedkoper te willen wonen, niet is gebleken dat dit niet mogelijk is in de huidige omgeving. Daarnaast heeft zij de wens om dichter in de buurt van haar partner te gaan wonen, wie niet kan verhuizen als gevolg van een zorgregeling m.b.t. zijn kinderen.	De moeder heeft binnen twee maanden – na aanvang van haar nieuwe relatie - besloten dat zij wilde verhuizen, zonder overleg met de vader. Daarnaast heeft de moeder niet de mogelijke scholen niet voldoende zorgvuldig geselecteerd: minderjarige 1 heeft problemen met het vinden van aansluiting.	De moeder biedt aan de kinderen te allen tijde naar de vader te willen brengen als de kinderen dit willen. Dit wordt niet realistisch geacht.	De mogelijke verhuizing heeft escalaties met zich mee gebracht. De ouders dienen te werken aan herstel van deze communicatie.	Door de verhuizing zullen spontane contacten tussen de vader en de kinderen niet meer mogelijk zijn. Hij zal geen deel meer uit kunnen maken van hun routine.			De minderjarigen zijn 7 en 3,5 jaar oud. Hierin wordt geoordeeld dat kinderen zich vanaf zeer jonge leeftijd bewust hechten aan (personen in) hun directe omgeving.	
ECLI:NL:GHAMS:2018:2882 ⁷⁷	De moeder zou moeten verhuizen vanwege de	Moeder heeft onvoldoende nagedacht over		Er is sprake van slechte communicatie tussen de ouders.		De moeder heeft pas in hoger beroep een		Het kind heeft de wens bij de moeder te willen	

⁷⁷ 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

	verkoop van de voormalige echtelijke woning. Tot op heden is de echtelijke woning nog niet verkocht, dus kan niet aannemelijk worden gemaakt dat zij genoodzaakt is te verhuizen. Ook het werk van haar nieuwe partner – als stukadoor – zorgt er niet voor dat zij aan de gewenste woonplaats gebonden is.	bijvoorbeeld school. Het kind het sociale en cognitieve problemen waarbij de huidige basisschool extra maatregelen heeft getroffen. Dit lijkt te helpen. Verandering van school is niet bevorderlijk voor het kind.		Mediation is voortijdig beëindigd. Een verhuizing is nu te ingrijpend.		regeling voorgesteld die passend zou zijn voor de vader, maar onvoldoende onderbouwd of dit haalbaar is.		wonen. Deze wilsuitsluiting kan mede gevormd zijn door de strijd tussen vader en moeder. Hierdoor kan aan de wilsuiting van het kind geen doorslaggevende betekenis worden toegekend.	
ECLI:NL:GHARL:2018:7651 ⁷⁸	Noodzaak is onvoldoende aangetoond. Moeder wil verhuizen naar gewenste woonplaats om samen te kunnen wonen met partner met wie zij een kindje verwacht, maar ze heeft onvoldoende			Er is sprake van moeizame communicatie en strijd tussen de ouders.	De ouders wonen dicht bij elkaar zodat de kinderen – naast de zorgregeling van een keer in de 14 dagen – regelmatig zelfstandig naar hun vader kunnen gaan. De kinderen maken hier gebruik van. Zij	Zorgregeling blijft in stand de kinderen verblijven een weekend in de veertien dagen bij hun vader.		Het kind – ouder dan 12 - wil graag in zijn huidige woonplaats blijven wonen. De kinderen zijn opgegroeid in hun huidige woonplaats en een verhuizing zal ingrijpende veranderingen	

⁷⁸ 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

	aangetoond waarom haar huidige partner niet naar haar huidige woonplaats zou kunnen verhuizen. Dat haar partner twee bedrijven heeft in de omgeving van gewenste woonplaats is onvoldoende onderbouwd.				zullen dit als gevolg van de verhuizing niet meer kunnen doen.			hebben. Zo moeten zij naar een nieuwe school, sportclub, etc.	
ECLI:NL:RBROT:2018:9422 ⁷⁹	Moeder heeft tijdelijk onderdak gevonden in Halsteren bij haar moeder. In die omgeving wil zij zich vestigen om dicht bij haar familie te zijn. Ze heeft ook overplaatsing op haar werk gevraagd van Rotterdam naar Brabant. Ze voelt zich niet veilig in Rotterdam vanwege		Er wordt geen compensatie geboden door de vrouw als gevolg van de verhuizing.				De vader zal geen frequent contact meer kunnen hebben met het kind, 2 jaar oud. Emotionele en sociale hechting speelt op deze leeftijd een belangrijke rol. Een verhuizing staat dit in de weg.		

⁷⁹ 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

	geweldsincidenten. Dit belang weegt niet zwaarder dan het belang van de minderjarige. Daarbij is in overweging genomen dat zij nog geen definitieve verblijfplaats in Brabant heeft gevonden.								
ECLI:NL:RBDHA:2018:2651	De moeder kan geen betaalbare woning vinden in de huidige omgeving en woont nu bij haar moeder. Dit heeft zij onvoldoende aangetoond. Zij wil bij haar partner gaan wonen met wie zij al drie jaar een relatie heeft. Hij is aan de beoogde woonplaats gebonden doordat hij daar een koopwoning en een familiebedrijf heeft.	Moeder heeft een baan in het vooruitzicht in de nieuwe woonplaats.	De moeder biedt aan de extra kosten of halen en brengen als gevolg van de verhuizing t.a.v. de omgangsregeling op zich te nemen. Dit weegt niet op tegen het contactverlies tussen de vader en de kinderen.			Er is sprake van een gelijke verdeling van de zorg. Als gevolg van de verhuizing zal de vader de kinderen slechts 3 weekenden per maand zien, hiermee komt de zorgregeling erg onder druk te staan.	Dit zal verlagen doordat de vader de kinderen alleen nog maar in de weekenden fysiek zal kunnen zien, dit wordt niet in het belang van de vader en de kinderen geacht.	De kinderen zijn geworteld in hun huidige omgeving en hebben daar hun sociale leven. Het is van belang dat zij dit zo houden, ondanks het feit dat zij bekend zijn in de beoogde woonplaats.	
ECLI:NL:RBDHA:	De moeder wil verhuizen naar de beoogde woonplaats om dichterbij haar		De moeder heeft aangeboden dat de vader in de weken dat hij volgens de regeling de zorg heeft		Gezien de huidige situatie omtrent de zorgregeling, zal de verhuizing – van grote	Er wordt met de verhuizing een forse inbreuk gemaakt op de zorgregeling.		De verhuizing brengt met zich mee dat de kinderen een ingrijpende	

2018:8292 ⁸⁰	familie te kunnen zijn. Zij heeft nu ook een baan in de gewenste woonplaats, zonder de procedure af te wachten. Dit is geen noodzaak, maar een zelf gecreëerde situatie. Daarnaast is er aangevoerd dat de gezondheid van haar ouders achteruit gaat en dat zij niet meer voor de kinderen kunnen zorgen in de huidige woonplaats. De zorg wordt opgevangen door de ouders aan vaderszijde. Hiermee wordt ook geen noodzaak aangetoond.		voor de kinderen een kamer kan betrekken in haar toekomstige woning. Dit is niet realistisch in een echtscheidingssituatie.		afstand – een forse inperking hebben op het contact tussen vader en de kinderen in een vertrouwde omgeving.	Deze is nu 50/50 verdeeld. De vader zou de kinderen alleen nog in het weekend en vakanties zien.		wijziging in hun leefomgeving krijgen. Hoewel zij bekend zijn in de omgeving van de familie aan moederskant, wordt het van zwaarder belang geacht at zij in hun vertrouwde omgeving blijven waarin zij hun sociale leven hebben opgebouwd en dicht bij hun vader zijn. De echtscheiding heeft al voldoende impact op hun leven.	
ECLI:NL:GHARL:2018:5027	De moeder is – als gevolg van stalken en bedreiging van de vader –		De moeder heeft in het hoger beroep nog een verzoek gedaan om de omgang van de	De ouders zijn op dit moment niet in staat tot communicatie. De moeder verschaft de	Door de verhuizing wordt het voor de vader lastig om bij	De zorgregeling kan in stand blijven. Dit betreft een			De ver zal dus

⁸⁰ 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

	verhuisd naar een vrouwenopvang 200km verderop. De noodzaak hiervan is onvoldoende aangetoond. Het is niet gebleken dat zij niet dichterbij de vader kan gaan wonen voor de kinderen. Ook is zij opzoek naar een vaste woning aan de andere kant van het land, dus ze heeft ook niet de intentie om dichterbij de vader te gaan wonen.		vader met de kinderen te ontzeggen, deze is ingetrokken. Hieruit blijkt dat zij eerder de omgang wilde verminderen, dan bevorderen.	vader geen informatie over de kinderen.	bijvoorbeeld een ouderavond of sportactiviteiten aanwezig te kunnen zijn.	weekend per 14 dagen. Echter, door de lange reistijd zal dit extra belastend zijn voor de kinderen.			ext reis me me bre die ouc nie kur dra
ECLI:NL:RBROT:2018:9423 ⁸¹	Noodzaak is voornamelijk gelegen in het belang van de nieuwe partner van moeder: hij woont nu bij haar in Gorinchem en door de verhuizing naar Wijk bij Duurstede zou hij verminderde reistijd hebben		De moeder biedt extra weekenden voor de vader met de kinderen aan. Dit weegt niet op tegen de spontane contacten die hij zou kunnen hebben wanneer de kinderen in de omgeving zouden blijven wonen.	Er is sprake van een duidelijke verstoorde relatie in de communicatie tussen de ouders. Door de verhuizing zal dit alleen maar verder verslechteren.	De vader zal door de verhuizing beperkt worden in de mate waarin hij aanwezig kan zijn bij school- en sportactiviteiten van de minderjarigen.			De minderjarigen zullen weggehaald worden uit hun vertrouwde omgeving. Zij zijn nu 5 en 7 jaar oud. De spontane contacten met familie en vriendjes zal	

⁸¹ 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

	naar zijn werk en familie. Dat de moeder haar woning moet verlaten weet zij al langere tijd. Ze heeft zich niet georiënteerd op de woningmarkt in Gorinchem, noch is zij actief op zoek gegaan naar een baan.							niet meer mogelijk zijn.	
ECLI:NL:GHSHE:2018:3657		De overdracht van de kinderen kan niet langer op neutraal terrein plaatsvinden. In het licht van de slechte verstandhouding tussen de ouders zal dit tot problemen leiden. De moeder heeft aangegeven dat zij veel flexibiliteit krijgt van haar werkgever om deze problemen op te vangen, maar dit is onvoldoende onderbouwd.		Er is sprake van een zeer slechte verstandhouding tussen de ouders, waardoor zij niet meer in staat zijn om in het belang van de kinderen te communiceren wat heeft geleid tot ondertoezichtstelling van de kinderen.	Zonder de verhuizing verloopt de zorgregeling al met veel problemen. De moeder heeft het contact tussen twee van de minderjarigen en de vader eenzijdig verbroken. Dit is pas recentelijk hersteld.	De verhuizing zal tot gevolg hebben dat de uitgebreide zorgregeling niet in stand kan blijven. De vader heeft altijd een belangrijke rol gespeeld bij de verzorging en opvoeding van de kinderen. Deze dreigt door de verhuizing onder druk te komen staan.	De kinderen zullen door de verhuizing hun leven steeds meer vorm gaan geven in hun nieuwe woonplaats, wat waarschijnlijk zal leiden tot aantasting van de band met hun vader.		
ECLI:NL:RBDHA:	De moeder wil bij haar nieuwe	De kinderen voetballen				Als de verhuizing plaats zou	Er zal een inbreuk gemaakt		

2018:7707 ⁸²	partner intrekken. Er is niet gebleken dat zij en haar huidige partner geen woning kunnen vinden in haar huidige woonplaats. Het enkele feit dat de woningen in haar woonplaats duurder zijn, weegt niet zwaarder dan het belang van de vader en kinderen. Zeker nu niet gebleken is dat moeder en haar huidige partner een woning in haar huidige woonplaats niet zouden kunnen financieren.	allebei. Wanneer zij in het weekend bij hun vader zijn, betekent dit dat hij op zaterdag met hen naar Brabant moet rijden en ze op zondagavond ook weer terug moet brengen naar Brabant. Dit is een ongewenste situatie en een te zware belasting voor de kinderen.				vinden, zouden de kinderen doordeweeks niet langer bij hun vader kunnen zijn. Deze doordeweekse contact zijn van belang voor de band van de kinderen met de vader. De kinderen zullen ook al op zondagavond terug naar hun moeder moeten gaan in verband met de reistijd naar school. Hierdoor wordt ook de tijd in de weekenden van de vader met de kinderen gekort.	worden op het frequente contact tussen de vader en de kinderen zoals dat nu is. Hij zal niet meer zo aanwezig kunnen zijn bij school- en sportactiviteiten.		

⁸² 1. De noodzaak voor de verhuizende ouder om te verhuizen; 2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid; 3. De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren; 4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg; 5. De rechten van de andere ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in hun vertrouwde omgeving; 6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg; 7. De frequentie van het contact tussen minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing; 8. De leeftijd van minderjarige, haar mening en de mate waarin zij is geworteld in haar omgeving of juist gewend is aan verhuizingen; 9. De (extra) kosten van het contact na de verhuizing.

ECLI:NL:RBDHA:2018:16307	De partijen hebben hun echtelijke woning toegedeeld aan de vader. Hierdoor zal de moeder moeten verhuizen, hier is spoed bij omdat de verstandhouding tussen partijen onder spanning staat. De moeder heeft onvoldoende onderbouwd dat zij niet in staat is om een woning in haar huidige regio te vinden. De moeder is lerares en haar inkomen garandeert haar economische zelfstandigheid.			De ouders zijn niet in staat om op een goede manier met elkaar te communiceren over de kinderen, dit is van belang bij een verhuizing.	De vader zal niet meer aanwezig kunnen zijn bij doordeweekse sport- en schoolactiviteiten, dit maakt inbreuk op zijn rol als actieve ouder.	De vader zal als gevolg van de verhuizing nog slechts 3 van de 4 weekenden per maand zijn kinderen zien, waarbij hij zijn doordeweekse contacten gaat missen.		Doordat de minderjarigen 3 van de 4 weekenden bij hun vader zullen zijn, missen zij het contact met familie en vriendjes in de nieuwe woonplaats waardoor zij daar lastiger zullen kunnen wortelen.	
--------------------------	--	--	--	--	---	---	--	---	--